ഏട്ടാം സ്കന്ദം ആരംഭം

യേന ചേതയതേ വിശ്വം വിശ്വം ചേതയതേ ന യം
യോ ജാഗർത്തി ശയാ നേƒസ്മിന്നായം തം വേദ വേദ സ: **(8–1–9)**
ആത്മാവാസ്യമിദം വിശ്വം യത് കിഞ്ചിജ്ജഗത്യാം ജഗത്
തേന ത്യക്തേന ഭുഞ്ജീഥാ മാ ഗൃധ: കസ്യസ്വിദ്ധനം **(8–1–10)**
യം നപശ്യതി പശ്യന്തം ചക്ഷുർയസ്യ ന രിഷ്യതി
തം ഭൂതനിലയം ദേവം സുപർണ്ണമുപധാവത **(8–1–11)**
നയസ്യാദ്യന്തൌ മധ്യം ച സ്വ: പരോ നാന്തരം ബഹി:
വിശ്വസ്യാമൂനി യദ്യസ്മാദ്വിശ്വം ച തദൃതം മഹത് **(8–1–12)**
സവിശ്വകായ: പൂരുഹൂത ഈശ: സത്യ സ്വയം ജ്യോതിരജ: പുരാണ:
ധത്തേƒസ്യ ജന്മാദ്യ ജയാƒƒത്മശക്ത്യാ താം വിദ്യയോദസ്യ നിരീഹ ആസ്തേ **(8–1–13)**
അഥാഗ്രേ ഋഷയ: കർമ്മാണീഹന്തേƒകർമ്മഹേതവേ
ഈഹമാനോ ഹി പുരുഷ: പ്രായോƒനീഹാം പ്രപദ്യതേ **(8–1–14)**
ഈഹതേ ഭഗവാനീശോ ന ഹി തത്ര വിഷജ്ജതേ
ആത്മലാഭേന പൂർണ്ണാർത്ഥോ നാവസീദന്തി യേƒനുതം **(8–1–15)**
തമീഹമാനം നിരഹങ്കൃതം ബുധം നിരാശിഷം പൂർണ്ണമനന്യചോദിതം
നൃഞ്ശിക്ഷയന്തം നിജവർത്മസംസ്ഥിതം പ്രഭും പ്രപദ്യേƒഖിലധർമ്മഭാവനം **(8–1–16)**

ശുകമുനി പറഞ്ഞു:
ലൗകികജീവിതം മതിയാക്കി സ്വയംഭുവമനു വനത്തിലേക്കു പോയി അവിടെ ഒറ്റക്കാലിൽനിന്നുകൊണ്ട് നൂറു കൊല്ലം തപസ്സിലേർപ്പെട്ടു. അദ്ദേഹം ഇങ്ങിനെ സ്തുതിച്ചു.

“വിശ്വം മുഴുവനും സാരവത്താക്കുന്നത് അവിടുന്നാണെങ്കിലും, ഈ വിശ്വം അവിടുത്തെ അറിയുന്നില്ല. ലോകം ഉറങ്ങിക്കിടക്കുമ്പോൾ അവിടുന്നുണർന്നിരിക്കുന്നു. അതിന് അങ്ങയെ അറിയില്ലെങ്കിലും അങ്ങതിനെ അറിയുന്നു. എന്തെല്ലാം ഉണ്ടോ അതെല്ലാം ആത്മാവത്രെ. സന്യാസം സ്വീകരിച്ച ഒരാൾ ആത്മഭാവത്തിൽ ആമഗ്നനായി വാഴണം. ഒരിക്കലും ആഗ്രഹത്തിനും ആർത്തിക്കും അടിമപ്പെടരുത്. ആരാണോ എല്ലാവരേയും കാണുകയും എന്നാൽ മറ്റുള്ളവർക്ക് കാണപ്പെടാതിരിക്കുന്നത്, ആ നിന്തിരുവടികളെ ശരണം പ്രാപിക്കുക. ആ യാഥാർത്ഥ്യം, ഉൺമ, അകത്തും പുറത്തുമല്ല. അതിന് ആദി മദ്ധ്യാന്തങ്ങളില്ല. ശത്രുവും മിത്രവുമില്ല. എങ്കിലും അത് വിശ്വം മുഴുവനുമാണ്. അവിടുത്തെ ശരീരമാണ് വിശ്വം. സ്വയംപ്രഭനും, പുരാതനനും, അജനുമാണവിടുന്ന്. വിശ്വസൃഷ്ടിയും, സംഹാരവും അവിടുന്നിൽ തന്നെ സംഭവിക്കുന്നു. മാമുനിമാരും ഇവിടെ കർമ്മനിരതരായിരിക്കുന്നത് അവിടുത്തെ സൃഷ്ടിസ്ഥിതി സംഹാരങ്ങൾ കണ്ടിട്ടാണ്. ആരാണോ ആസക്തിയില്ലാതെ അവനവന്റെ ധർമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിക്കുന്നത് അവൻ മുക്തനത്രെ. കർമ്മം ചെയ്യുന്നുവെങ്കിലും അവിടുത്തേക്ക് ബന്ധനമില്ല തന്നെ. ഈ മാതൃക പിന്തുടരുന്നവർ ഒരിക്കലും ദുരിതം അനുഭവിക്കേണ്ടിവരുന്നില്ല. ധർമ്മനിയമങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കി നടപ്പാക്കിയ അവിടുന്ന് ധർമ്മം തന്നെ. ആ ഭഗവാനു മുമ്പിൽ ഞാൻ അഭയം തേടുന്നു.

അസുരന്മാർ, മനുവിന്റെ തപശ്ചര്യയെപ്പറ്റിയറിഞ്ഞ് അദ്ദേഹത്തെ വിഴുങ്ങാൻ തുനിഞ്ഞു. എന്നാൽ ഭഗവാൻ യജ്ഞരൂപത്തിൽ അവരെ നശിപ്പിക്കുകയും ഇന്ദ്രനായി ഭരണം നടത്തുകയും ചെയ്തു. സ്വരോചിഷം, ഉത്തമം, താമസം എന്നീ മന്വന്തരങ്ങളിൽ ഭഗവാൻ അവതരിച്ച് പല ഇന്ദ്രന്മാരുടേയും ദേവന്മാരുടേയും സഹായത്താൽ ധർമ്മത്തെ നിലനിർത്തി. സ്വരോചിഷത്തിൽ വിഭുവായി ആജീവനാന്തം ബ്രഹ്മചര്യം പാലിച്ചു. ഉത്തമത്തിൽ സത്യസേനനായും താമസമന്വന്തരത്തിൽ ഹരിയെന്നും അവിടുന്നറിയപ്പെട്ടു. ആ ഹരിയാണല്ലോ മുതലയുടെ പിടുത്തത്തിൽപ്പെട്ട ഭക്തനായ ആനയെ രക്ഷിച്ചത്.

ന മാമിമേ ജ്ഞാതയ ആതുരം ഗജാ:
കുത: കരിണ്യ: പ്രഭവന്തി മോചിതും
ഗ്രാഹേണ പാശേന വിധാതുരാവൃതോ
fവ്യഹം ച തം യാമി പരം പരായണം **(8-2-32)**
യ: കശ്ചനേശോ ബലിനോfന്ത കോരഗാത്
പ്രച ണ്ഡ വേഗാദഭിധാവതോ ഭൃശം
ഭീതം പ്രപന്നം പരിപാതി യദ്ഭയാ
ന്മൃത്യു: പ്രധാവത്യരണം തമീമഹി **(8-2-33)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
പണ്ടുകാലത്ത് ത്രികുടം എന്നു പേരായ ഒരു മഹാമേരു ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ വിലപിടിച്ച രത്നങ്ങളും ലോഹങ്ങളും നിറഞ്ഞിരുന്നു. പർവ്വതത്തിലെ ഗുഹകളിൽ സ്വർഗ്ഗവാസികളും മാമുനികളും സന്ദർശനം നടത്തി. സിംഹം, മറ്റുവന്യമൃഗങ്ങൾ, പക്ഷികൾ തുടങ്ങിയ പലേ തരത്തിൽപ്പെട്ട ജീവികൾ മലയുടെ താഴ്വരകളിൽ പാർത്തുവന്നു. അവിടെ പുഴകളും തടാകങ്ങളും അവയെ സമ്പുഷ്ടമാക്കി.

ഒരു താഴ്വരയിൽ, വരുണന്റെ പൂങ്കാവനമുണ്ടായിരുന്നു. ഋതുമാൻ എന്നറിയപ്പെട്ടിരുന്ന ഈ പൂന്തോട്ടത്തിൽ അപ്സരസുകൾ വിളയാടി. എന്നും വസന്തമായിരുന്നു അവിടെ. അലൌകീകവും സ്വർഗ്ഗീയവുമായ മരങ്ങളവിടെ തഴച്ചു വളർന്നു. പൂങ്കാവനത്തിനു നടുക്കുള്ള അതീവസുന്ദരമായ പൊയ്കയിലെ താമരപ്പൂക്കൾ സ്വർണ്ണവർണ്ണവുമായിരുന്നു. പല തരത്തിലുള്ള അരയന്നങ്ങൾ തടാകത്തിൽ നീന്തിക്കളിച്ച് അതിനു ചാരുതയേറ്റി.

ഒരു ദിവസം ഭീമാകാരനായ ഒരാന അവന്റെ പരിവാരസമേതം പൂന്തോട്ടത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു. കൂടെ പിടിയാനകളും കുട്ടികളും ഉണ്ടായിരുന്നു. സംഘത്തലവന്റെ പ്രൗഢിയിലും വലുപ്പത്തിലും അവന്റെ നടപ്പിലും, ആ പർവ്വതനിര മുഴുവൻ കുലുങ്ങുന്നതുപോലെ തോന്നി. സിംഹങ്ങളും മറ്റു വന്യമൃഗങ്ങളും അവന്റെ പാതവിട്ട് ഓടിപ്പോയി. ശക്തി കുറഞ്ഞ വന്യമൃഗങ്ങൾക്കാവട്ടെ ഈ കരിവീരന്റെ ആക്രമണഭീതി ഉണ്ടായതുമില്ല. അതുകൊണ്ട് അവർ കാട്ടിൽ സ്വതന്ത്രമായി ഓടി നടന്നു. ആനകൾക്ക് ദാഹമുണ്ടായിരുന്നു. പൊയ്കയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം മണത്തറിഞ്ഞ ഗജേന്ദ്രൻ ദാഹശമനത്തിനായി അവിടെ ചെന്നു. വെള്ളത്തിലിറങ്ങി അവൻ ദാഹമടക്കി. കൂടെ പരിവാരവും. സന്തോഷത്താൽ അവൻ പെണ്ണാനകളുടേയും കുട്ടികളുടേയും മേൽ വെള്ളം ചീറ്റി കളിച്ചു. വരാൻ പോവുന്ന ആപത്തിനെപ്പറ്റി ഭയമേതും കൂടാതെ അവരങ്ങിനെ ആനന്ദിച്ചു.

ആ പൊയ്കയിൽ താമസിച്ചിരുന്ന ഒരു മുതല, ഗജേന്ദ്രന്റെ കാലിൽ പിടികൂടി. എന്നിട്ട് ജലത്തിന്റെ ആഴങ്ങളിലേക്ക് അവനെ വലിക്കാൻ തുടങ്ങി. രണ്ടുപേരും കൂടി വലിയൊരു പിടിവലി നടന്നു. പെണ്ണാനകൾക്ക് ചിന്നം വിളിച്ചു നിലവിളിക്കാനേ കഴിഞ്ഞുള്ളൂ. സംഘത്തിലെ കൊമ്പന്മാരും നിസ്സഹായരായിരുന്നു. ഗജേന്ദ്രന് അനുനിമിഷം ക്ഷീണമേറിയും മുതലക്ക് ശക്തിയേറിയും വന്നു. ഉടൻ സാദ്ധ്യതയുള്ള മരണത്തെപ്പറ്റി ഓർത്ത് ആന ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. "ലൗകീകബന്ധുക്കളായ ഇവർക്കൊന്നും എന്നെ സഹായിക്കാനോ ഈ വ്യാഘ്രത്തിന്റെ പിടിയിൽ നിന്ന് രക്ഷിക്കാനോ കഴിവില്ല. അതുകൊണ്ട് ഞാൻ ആ പരംപൊരുളിൽ അഭയം തേടുന്നു. മരണമെന്ന സർപ്പം വേട്ടയാടപ്പെടുന്നവന് അഭയം കൊടുക്കുന്നു ആ ഭഗവാൻ. മരണത്തിന്റെ കാലൻ തന്നെയത്രെ അദ്ദേഹം."

സോfന്ത: സരസ്യുരു ബലേന ഗൃഹീത ആർത്തോ
ദൃഷ്ടാ ഗരുന്മതി ഹരിം ഖ ഉപാത്തചക്രം
ഉത്ക്ഷിപ്യ സാംബുജകരം ഗിരമാഹ കൃച്ഛ്റാ
ന്നാരായണാഖില ഗുരോ ഭഗവൻ നമസ്തേ **(8-3-32)**
തം വീക്ഷ്യ പീഡിതമജ: സഹസാവതീര്യ
സഗ്രാഹമാശു സരസ: കൃപയോജ്ജഹാര
ഗ്രാഹാദ്വിപാടിതമുഖാദരിണാ ഗജേന്ദ്രം
സംപശ്യതാം ഹരിരമൂമുചദുസ്രിയാണാം **(8-3-33)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഗജേന്ദ്രന് ഈ സമയത്ത് താൻ കഴിഞ്ഞ ജന്മത്തിൽ പഠിച്ച ഒരു സ്തുതി ഓർമ്മ വരികയും അത് ചൊല്ലുകയും ചെയ്തു. ഗജേന്ദ്രൻ പറഞ്ഞു:

ആ പരംപൊരുളിനെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. സൃഷ്ടിയുടെ അകാരണമായ കാരണവും, ഈ വിശ്വസൃഷ്ടിയുടെ ഹേതുവും അവിടുന്നാണ്. അവിടുന്നിൽ നിന്നുണ്ടായി അവിടുത്തെ പ്രഭയിൽ നിലനിന്ന് അവസാനം അവിടുത്തെ പൊരുളിൽത്തന്നെയാണല്ലോ സൃഷ്ടികളെല്ലാം വിലയം പ്രാപിക്കുന്നത്. ഈ വിശ്വത്തിന്റെ പ്രകടിതവും അപ്രകടിതവുമായ ഊർജ്ജം അവിടുന്നുതന്നെ. സൃഷ്ടിയുടെ പ്രത്യക്ഷഭാവം പിൻവലിഞ്ഞാൽപ്പോലും അവിടുത്തെ പ്രഭാപൂരം അവശേഷിക്കുന്നു. ദേവന്മാർക്കുപോലും അപ്രാപ്യമായ ഉൺമക്കുടയോനായ ഭഗവാൻ എനിക്കു രക്ഷയേകട്ടെ. സ്വയം രൂപരഹിതനെങ്കിലും എല്ലാറ്റിലും നിലകൊണ്ട്, എല്ലാ രൂപഭേദങ്ങളായും പ്രത്യക്ഷമായി, തന്റെ മായാശക്തിയാൽ ഇവയെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന അവിടേക്ക് നമോവാകം. അവിടുന്ന് പാപപുണ്യങ്ങൾക്കതീതനെങ്കിലും സ്വന്തം മായാശക്തിക്കടിപ്പെട്ടപോലെ ചിലപ്പോൾ കാണപ്പെടുന്നു. സർവ്വസ്വതന്ത്രവും ഒന്നിനോടും ആസക്തിയില്ലാത്തതുമാണവിടുന്ന്. അവിടുത്തെ സാക്ഷാൽക്കരിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർക്കും ലൗകീകമായ ശരീരാസക്തിയുണ്ടായിക്കൂടാ. അനാസക്ത ജീവിതം നയിക്കുന്ന യോഗിവര്യൻമാരുടെ പരമലക്ഷ്യമായ അവിടേക്ക് നമോവാകം. ആരുടെ ദർശനം ലഭിക്കാനാണോ മഹർഷിവര്യൻമാർ കാടുകളിൽ അനുസ്യൂതധ്യാനത്തിനായി പോവുന്നത്, ആ പരമാത്മാവിനു നമസ്കാരം. അവിടുന്ന് ഇന്ദ്രിയമനോബുദ്ധികളുടെ സർവ്വസാക്ഷിയത്രെ. അങ്ങ് തികച്ചും സ്വതന്ത്രനും അവിടുത്തെ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നവരുടെ അജ്ഞതാന്ധകാരം നശിപ്പിക്കുന്നവനുമാണ്. ആഗ്രഹ ലേശമേതുമില്ലാത്ത മാമുനിമാർ സാക്ഷാത്കരിക്കാനാഗ്രഹിക്കുന്ന അവിടുന്ന് ആദിപുരുഷനും, പൂർണ്ണനും, അതീവഗഹനനും ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കതീതനുമത്രെ. എന്നെപ്പോലെ അജ്ഞാനത്തിൽ വഴുതിവീണവരെ രക്ഷിക്കാനുള്ള ഏകമാർഗ്ഗമായ അവിടുത്തെ ഞാൻ വീണ്ടുംവീണ്ടും സ്തുതിക്കുന്നു.

അവിടുന്ന് തന്റെ ചെറിയൊരംശം കൊണ്ടാണ് വിശ്വത്തേയും അതിലെ അസംഖ്യം നാമരൂപങ്ങളേയും സൃഷ്ടിക്കുന്നത്. സ്ത്രീയോ, പുരുഷനോ, മനുഷ്യനൊ, ദേവനോ, ഉപമനുഷ്യനോ അല്ലാ അവിടുന്ന്. അവിടുന്ന് കാര്യവും കാരണവുമല്ല. എല്ലാ വിവരണങ്ങൾക്കുമതീതനാണങ്ങ്. -നേതി, നേതി (ഇതല്ല, ഇതല്ല) - എന്ന പ്രക്രിയയാൽ വിവരണങ്ങളെ തിരസ്കരിച്ചശേഷവും എന്തവശേഷിക്കുന്നുവോ ആ ഭഗവാൻ എനിക്കു പ്രത്യക്ഷമാവട്ടെ. ഭഗവൻ, എന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ ദുരിതത്തിൽ നിന്നും രക്ഷിക്കണമെന്നു ഞാനാവശ്യപ്പെടുന്നില്ല. എന്നാൽ അവിടുത്തെ സാക്ഷാൽക്കരിക്കാൻ വിഘാതമായിരിക്കുന്ന ഈ അജ്ഞാനാവരണം നീക്കണമെന്ന് എനിക്ക് പ്രാർത്ഥനയുണ്ട്.

ഗജേന്ദ്രൻ ഇങ്ങിനെ പ്രാർത്ഥിച്ചപ്പോൾ ബ്രഹ്മാവും ദേവന്മാരും പ്രതികരിച്ചില്ല. കാരണം പ്രാർത്ഥന പരംപൊരുളിനോടായിരുന്നല്ലോ. ഭഗവാൻ ഹരി അപ്പോൾ അവിടെ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. ഭഗവാനെ കണ്ട് ഗജേന്ദ്രൻ തന്റെ തുമ്പിക്കയ്യുകൊണ്ട് ഒരു പൂവറുത്ത് ഭഗവാനു സമർപ്പിച്ചു. സർവ്വരുടേയും ഗുരുവായ ഭഗവാൻ നാരായണനെ ഞാൻ നമസ്കരിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ ക്ഷണനേരം കൊണ്ട് മുതലയുടെ തലയറുത്ത് ഗജേന്ദ്രനെ രക്ഷിച്ചു.

ഏവം ശപ്ത്വാ ഗതോ*f*ഗസ്ത്യോ ഭഗവാൻ നൃപ സാനുഗ:
ഇന്ദ്ര ദ്യുമ്നോ*f*പി രാജർഷിർദ്ദിഷ്ടം തദുപധാരയൻ **(8–4–11)**
ആപന്ന: കൌഞ്ജരീം യോനിമാത്മസ്മൃതിവിനാശിനീം
ഹര്യർച്ചനാനുഭാവേന യദ്ഗജത്വേ*f*പ്യനുസ്മൃതി : **(8–4–12)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
വ്യാഘ്രത്തിൻെറ ആത്മാവ് ഒരു ഗന്ധർവ്വനായി മാറി. ദേവലമുനിയുടെ കാൽ, അദ്ദേഹം ഇതേ പൊയ്കയിൽ കുളിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ വലിച്ചതിനു ശിക്ഷയായിട്ടാണ് മുതലയായി ജന്മമെടുക്കേണ്ടതായി വന്നത്. ഭഗവാൻെറ ചക്രം കൊണ്ട് ശാപമോക്ഷം ലഭിച്ച ഗന്ധർവ്വൻ ഭഗവാനെ വണങ്ങി തൻെറ വാസസ്ഥലത്തേക്ക് പോയി.

ഗജേന്ദ്രൻ കഴിഞ്ഞ ജന്മത്തിൽ പാണ്ഡ്യരാജാവായ ഇന്ദ്രദ്യുമ്നനായിരുന്നു. ദ്രാവിഡരാജ്യത്തെ ഭരിച്ചിരുന്ന രാജാവ്, തൻെറ ജീവിതത്തിൻെറ ഒരു ദശയിൽ സന്യാസം സ്വീകരിച്ചു. മൗനവ്രതവും തുടങ്ങി. ഒരു പ്രഭാതത്തിൽ തൻെറ കുളി കഴിഞ്ഞ് ഭഗവൽപ്പൂജക്കായി തുടങ്ങുമ്പോൾ അഗസ്ത്യമുനി കയറിവന്നു. രാജർഷി മൗനവ്രതത്തിലായിരുന്നു. പൂജാമുഹൂർത്തമായിരുന്നതിനാൽ മഹർഷിയെ അവഗണിച്ച് രാജാവ് തൻെറ പൂജ തുടർന്നു. ഭഗവാൻെറ പ്രതിപുരുഷന്മാരാണ് മഹർഷികൾ എന്നത് രാജർഷി കണക്കിലെടുത്തില്ല. മഹർഷി, രാജാവിൻെറ മൗനം അഹങ്കാരമായി കണക്കിലെടുത്തു. വിഗ്രഹാരാധനയും പൂജാക്രമങ്ങളും മുനി പൂജയേക്കാൾ വലുതാണെന്ന് രാജാവ് കരുതുന്നുവെന്നും അദ്ദേഹത്തിന് സന്യാസത്തിൻെറ വൃഥാഭിമാനമുണ്ടെന്നും കരുതി അഗസ്ത്യമുനി ശപിച്ചു. "നീയൊരു അജ്ഞാനിയായ മൃഗമായിത്തീരട്ടെ- ഒരാനയായി പുനർജ്ജനിക്കട്ടെ. "

ഇന്ദ്രദ്യുമ്നൻ ശാപത്തെ ശിരസാ വഹിച്ചു. തൻെറ വിധിവിഹിതമായി സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്തു. അയാൾ ആനയായി ജന്മമെടുത്തു. എന്നാൽ ഭഗവൽസേവകൊണ്ടാർജ്ജിച്ച പുണ്യത്തിൻെറ ഫലമായി അദ്ദേഹത്തിന് ആപൽഘട്ടത്തിൽ ഭഗവൽപ്രാർത്ഥനാമന്ത്രം ഓർമ്മവരികയുണ്ടായി. ഭഗവൽപ്രസാദത്താൽ ഇന്ദ്രദ്യുമ്നന് ലോകവുമായുണ്ടായിരുന്ന അജ്ഞതാബന്ധനത്തിൽനിന്നു മുക്തി ലഭിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഹൃദയം ഭക്തിപ്രേമത്താൽ നിർമ്മലമാവുകയും ഭഗവൽപാർഷദന്മാരിലൊരാളായി അദ്ദേഹത്തിന് സാദൃശ്യം (ഭഗവദ്രൂപസാദൃശ്യം) ലഭിക്കുകയും ചെയ്തു. ഭഗവാനോടൊപ്പം ഗരുഡവാഹനത്തിലേറി ഇന്ദ്രദ്യുമ്നൻ ഭഗവൽഗേഹം പൂകി. "നിന്നേയും, ഈ മോക്ഷഗാഥയേയും, എന്നേയും ആരാണോ ഓർക്കുന്നത്, അവന് പാപമോചനം ലഭിക്കുന്നു. നീ ചൊല്ലിയ ഈ സങ്കീർത്തനം ആരാണോ ബ്രാഹ്മമുഹൂർത്തത്തിൽ ദിനവും ചൊല്ലുന്നത്, അയാൾക്ക് മരണസമയത്ത് തെളിഞ്ഞ ഓർമ്മശക്തി ലഭിക്കും."

ഭക്തിവിശ്വാസങ്ങളോടെ ഈ കഥ കേൾക്കുകയോ പറയുകയോ ചെയ്യുന്നപക്ഷം, എല്ലാവിധ ദുഷ്ടതകളും, ദുസ്വപ്നങ്ങളും അകറ്റുവാനുള്ള ശക്തി ഇതിനുണ്ട്.

സ ത്വം നോ ദർശയാത്മാനമസ്മത്കരണഗോചരം
പ്രപന്നാനാം ദി ദൃക്ഷൂണാം സസ്മിതം തേ മുഖാംബുജം (8–5–45)
തൈസ്തൈ: സ്വേച്ഛാധൃതൈ രൂപൈ: കാലേ കാലേ സ്വയം വിഭോ
കർമ്മ ദുർവ്വിഷഹം യന്നോ ഭഗവാംസ്തത് കരോതിഹി (8–5–45)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
അഞ്ചാമത്തെ മന്വന്തരം രൈവതമനുവിൻെറ നേതൃത്വത്തിലായിരുന്നു. അപ്പോൾ ഭഗവാൻ വൈകുണ്ഡനായി അവതരിച്ചു. ആറാമത്തെ മന്വന്തരത്തിൽ ചക്ഷുവിൻെറ മകൻ ചക്ഷുഷൻ നേതൃത്വം വഹിച്ചപ്പോൾ ഭഗവാൻ ഭാഗികമായി, അജിതനായവതരിച്ചു (വൈരാജൻേറയും സംഭൂതിയുടേയും പുത്രൻ). അജിതനാണ് ആമയായി അവതരിച്ച് ദേവാസുരന്മാർ പാലാഴി കടയുമ്പോൾ മന്ദര പർവ്വതത്തെ താങ്ങി നിർത്തിയത്. രാജാവേ, അമൃത് കണ്ടെത്തും മുൻപ് ദേവന്മാർ അമരന്മാരായിരുന്നില്ല. എപ്പോഴെല്ലാം ദേവാസുരന്മാർ യുദ്ധം ചെയ്തുവോ, അപ്പോഴെല്ലാം അസുരന്മാർ ദേവന്മാരെ കൊന്നൊടുക്കി. ധാർമ്മീകത അധ:പതിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ അവസ്ഥയിൽ മനംനൊന്ത ഇന്ദ്രൻ,വരുണൻ തുടങ്ങിയ ദേവന്മാർ സൃഷ്ടാവായ ബ്രഹ്മാവിനെ സമീപിച്ചു. കുറച്ചുനേരം പരംപൊരുളായ ഭഗവാനെ ധ്യാനിച്ചശേഷം ബ്രഹ്മാവ് പറഞ്ഞു: ഈ വിശ്വം മുഴുവൻ ഉരുത്തിരിഞ്ഞിരിക്കുന്നത് ആ പരംപൊരുളിൻെറ ഒരംശത്തിൽനിന്നാണ്. അതുകൊണ്ട് നമുക്കാ ഭഗവാൻെറ തുണയ്ക്കായി പ്രാർത്ഥിക്കാം. അദ്ദേഹത്തിന് ശത്രുവോ മിത്രമോ ഇല്ല. കാലാകാലങ്ങളിൽ സത്വരജസ്തമോ ഗുണങ്ങൾ സ്വീകരിച്ച് എല്ലാ ജീവികൾക്കും അദ്ദേഹം ക്ഷേമമരുളുന്നു. തൻെറ തുലോം വിചിത്രവും ഗഹനവുമായ രീതികളിലാണെന്നു മാത്രം. ഇപ്പോൾ അവിടുന്ന് സത്വഗുണം സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്നു. അതായത് സ്ഥിതി നിലനിർത്തൽ. ഇതാണ് അദ്ദേഹത്തിൽ അഭയം തേടാനുള്ള ശുഭസമയം. അതിനാൽ അവർ അജിതൻെറയടുത്തുപോയി ഇങ്ങിനെ പ്രാർത്ഥിച്ചു.

ഞങ്ങളുടെയെല്ലാം ഇന്ദ്രിയങ്ങളേയും മനസ്സിനേയും ഇമചിമ്മാതെ വീക്ഷിച്ച് സാക്ഷീഭാവത്തിൽ നിൽക്കുന്ന ഭഗവാനെ ഞങ്ങൾ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നു. ജിവൻെറ ഏറ്റവും അടുത്തുള്ളതും സുഹൃത്തും, ജീവനു സാക്ഷാത്ക്കാരമേകാൻ ധ്യാനിക്കേണ്ടതുമെല്ലാം അവിടുന്നു തന്നെ. സാത്വീകഭാവത്തിൽനിന്നുണ്ടായ ഞങ്ങളടക്കം സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ഒന്നിനും അവിടുത്തെ ശരിയായ ഉൺമയെ മനസ്സിലാക്കുക അസാദ്ധ്യം. അങ്ങിനെ നിസ്സീമമായ മഹത്വമുള്ള അവിടുന്ന് ഞങ്ങളെ രക്ഷിക്കട്ടെ. ആ ഭഗവാൻെറ കാലുകളാണ് ഭൂമി. വായ അഗ്നി. കണ്ണുകൾ സൂര്യൻ. ശ്വാസോച്ഛ്വാസം വായു. കേൾവി ആകാശം. ആ ഭഗവാൻെറ ശക്തിയിൽ നിന്ന് ഇന്ദ്രനും, ബുദ്ധിയിൽനിന്ന് ബ്രഹ്മാവും, ലിംഗത്തിൽനിന്ന് സൃഷ്ടാവും, ഹൃദയത്തിൽ നിന്ന് ലക്ഷ്മിയും, മാറിടത്തിൽനിന്ന് ധർമ്മവും, നിഴലിൽനിന്ന് പിതൃക്കളും, പുറത്തുനിന്ന് അധർമ്മവും, വായിൽനിന്ന് ബ്രാഹ്മണരും, കൈകളിൽനിന്ന് ക്ഷത്രിയരും, തുടകളിൽനിന്ന് വൈശ്യരും, പാദങ്ങളിൽനിന്ന് ശൂദ്രരും, കീഴ്ചുണ്ടിൽനിന്ന് അത്യാർത്തിയും, മേൽചുണ്ടിൽനിന്ന് പ്രേമവും, കൺപുരികങ്ങളിൽനിന്ന് യമരാജനും ഉണ്ടായി. അവിടുത്തെ ശരീരം ഈ പറഞ്ഞവയും മറ്റു പലതും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

ഭഗവൻ, അവിടുത്തെ ദർശനഭാഗ്യം തരാനുള്ള കൃപയുണ്ടാവണേ. അവിടുന്നാണ് പലേവിധരൂപങ്ങളിൽ അവതരിക്കുന്നതും ഞങ്ങളുടെ കഴിവുകൾക്കതീതമായ കർമ്മം ചെയ്യുന്നതുമെല്ലാം. അതിനാൽ അവിടുത്തേക്കായി സമർപ്പിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള കർമ്മങ്ങളാണ് ഉത്തമമെന്ന് ഞങ്ങൾ കരുതുന്നു.

യാത ദാനവദൈതേയൈസ്താവത്സന്ധിർവിധീയതാം
കാലേനാനുഗൃഹീതൈസ്തൈർ യാവദ് വോ ഭവ ആത്മന: **(8–6–19)**
അരയോ*f*പി ഹി സന്ധേയാ: സതി കാര്യാർത്ഥഗൌരവേ
അഹിമൂഷകവദ്ദേവാ ഹ്യർത്ഥസ്യ പദവീം ഗതൈ: **(8–6–20)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
പ്രാർത്ഥനയുടെ ഫലമായി ഭഗവാൻ ഹരി അവർക്കു മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. ഒരായിരം സൂര്യൻെറ പ്രഭയോടുകൂടിയ ഭഗവാൻെറ ദർശനം ദേവന്മാരെ അന്ധരാക്കി. ബ്രഹ്മാവിനും ശിവനും മാത്രമെ ആ കാഴ്ച കാണാൻ കഴിഞ്ഞുള്ളു. രക്തപ്രസാദമുള്ള കണ്ണുകളും, കടുംപച്ചനിറത്തിൽ ഇരുണ്ട ദേഹവും, സ്വർണ്ണ മഞ്ഞപ്പട്ടുടുപ്പും ചേർന്ന ആ ദിവ്യശരീരം അതീവസുന്ദരമായി കാണപ്പെട്ടു. ബ്രഹ്മാവും ശിവനും, ദേവന്മാരുമെല്ലാം ചേർന്ന് ഭഗവാനെ ഇപ്രകാരം സ്തുതിച്ചു.

ജനനമരണങ്ങൾക്കതീതനും, അതീന്ദ്രിയനുമായ ആ പരബ്രഹ്മത്തിന് നമോവാകം. ഈ ദിവ്യരൂപത്തിൽ ഞങ്ങൾ മൂന്നുലോകങ്ങളും ഞങ്ങളെത്തന്നെയും കാണുന്നു. ഈ വിശ്വരൂപം സർവ്വഥാ പൂജാർഹമത്രെ. ഈ വിശ്വം മുഴുവൻ അവിടുന്നിലാണെങ്കിലും അങ്ങ് അതിനാൽ ബാധിതമല്ല. അവിടുത്തെ ദർശനത്താൽ ഞങ്ങൾ അനുഗൃഹീതരായിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങളുടെ ഉള്ളിലെ ആഗ്രഹസാദ്ധ്യത്തിനായി എന്താണ് ചെയ്യേണ്ടതെന്നു പറഞ്ഞു തന്നാലും.

ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:
നിങ്ങളുടെ ശത്രുക്കളുമായി സഖ്യത്തിലാവുക. ഇപ്പോൾ രാക്ഷസന്മാർക്കനുകൂലമാണ് കാലം. ഏറ്റവും വലിയ കാര്യങ്ങൾ സാധിക്കാൻ ശത്രുക്കളെപ്പോലും ആശ്രയിക്കേണ്ടതായി വരും. കാര്യം സാധിച്ചു കഴിഞ്ഞിട്ട് ദുഷ്ടന്മാരായുള്ളവരെ എങ്ങിനെ കൈകാര്യം ചെയ്യണമെന്ന് തീരുമാനിക്കാം. അവരുമായി അനുനയ രൂപത്തിൽ ഇടപെടണം. കാര്യം സാധിക്കാൻ ക്രോധം കൊണ്ടാവുകയില്ല. ദയയും മര്യാദയും തന്നെയാണ് വേണ്ടത്. കിട്ടാവുന്ന നല്ല പച്ചമരുന്നുകൾ പാൽക്കടലിൽ എറിയുക. സർപ്പരാജാവായ വാസുകിയെ കയറാക്കി മന്ദരപർവ്വതത്തെ കടകോലാക്കി നിങ്ങളും അസുരന്മാരും ചേർന്ന് പാൽക്കടൽ കടഞ്ഞാൽ ഫലപ്രാപ്തിയുണ്ടാവും. ഞാൻ നിങ്ങളുടെ പക്ഷത്തുണ്ടാവും. രാക്ഷസന്മാർ കഠിനാദ്ധ്വാനം ചെയ്ത് ക്ഷീണിക്കും. എന്നാൽ പാൽക്കടൽ കടഞ്ഞതിൻെറ ഫലം നിങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കും. ആദ്യം വിഷമായിരിക്കും കിട്ടുക എങ്കിലും നിരാശപ്പെടരുത്, പേടിക്കയുമരുത്. പിന്നീട് അഭിലഷണീയമായ വസ്തുക്കളാവും ഉണ്ടാവുക. അവയിൽ ആസക്തി കാണിക്കാതിരിക്കുക. അസുരന്മാർ കോപിഷ്ടരായാലും നിങ്ങൾ സമചിത്തത പാലിക്കുക. നിങ്ങളുടെ ആവശ്യം നിറവേറുക തന്നെ ചെയ്യും.

ഭഗവാൻ ക്ഷണനേരം കൊണ്ട് അപ്രത്യക്ഷനായി. ദേവന്മാർ അസുരരാജാവായ ബലിയെ ചെന്ന് കണ്ടു. ഇന്ദ്രൻ ബലിയോട് സ്നേഹപൂർവ്വം പെരുമാറി അനുനയസ്വരത്തിൽ ഉദ്ദേശം അറിയിച്ചു. ഭഗവാൻെറ നിർദ്ദേശപ്രകാരം പാൽക്കടൽ കടയുന്നതിന് ബലിയോട് സഹായം അഭ്യർത്ഥിക്കുകയും ബലി സസന്തോഷം സഹകരണം വാഗ്ദാനം ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. എല്ലാവരും ചേർന്ന് മന്ദരപർവ്വതം അടിയോടെ പറിച്ചെടുത്ത് സമുദ്രതീരത്തേക്ക് കൊണ്ടുവരാൻ ശ്രമിച്ചു. വഴിയിൽ അത് താഴെ വീഴുകയും അനേകം ദേവാസുരന്മാർ ചതഞ്ഞരയുകയും ചെയ്തു. ഭഗവാൻ അവരുടെ രക്ഷക്കായിവന്ന് പർവ്വതത്തെ ഒരു കയ്യുകൊണ്ടുയർത്തി സമുദ്രതീരത്തേക്ക് കൊണ്ടുപോയി വച്ചു.

(ധ്യാനയോഗ്യമായ സംഭവപരമ്പരയാണിത്. കുണ്ഡലിനിയോഗത്തിൻെറ വിവരണവുമാകാം ഇത്. വാനശാസ്ത്രപരമായ ഏതെങ്കിലും പ്രതിഭാസവുമാകാം.)

ॐ

ഉപര്യധശ്ചാത്മനി ഗോത്രനേത്രയോ: പരേണ തേ പ്രാവിശതാ സമേധിതാ:
മമന്ഥുരബ്ധിം തരസാ മദോത്കടാ മഹാദ്രിണാ ക്ഷോഭിതനക്രചക്രം **(8-7-13)**
തപ്യന്തേ ലോകതാപേന സാധവ: പ്രായശോ ജനാ:
പരമാരാധനം തദ്ധി പുരുഷസ്യാഖിലാത്മന: **(8-7-44)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ദേവന്മാരും അസുരന്മാരും സർപ്പരാജാവായ വാസുകിയുടെ സഹായം തേടി. പ്രയത്നഫലത്തിൻെറ ഒരു പങ്ക് അദ്ദേഹത്തിന് വാഗ്ദാനവും നൽകി. മന്ദരപർവ്വതത്തിനു ചുറ്റും വാസുകിയെ ചുറ്റി അവർ കടൽ കടയാനാരംഭിച്ചു. നയോപായകോവിദനായ ഭഗവാൻ ദേവന്മാരോടൊപ്പം പാമ്പിൻെറ തലഭാഗത്തു പിടിച്ചു. അസുരന്മാർക്ക് കിട്ടിയ വാലറ്റം അവർക്ക് കുറച്ചിലായി തോന്നി. അവരതിനെ എതിർത്തപ്പോൾ ദേവന്മാർ സ്ഥാനം മാറാൻ സമ്മതിച്ചു. അങ്ങിനെ ദേവന്മാർ, തുലോം അപകടം കുറഞ്ഞ വാലറ്റം പിടിച്ച് പ്രയത്നം തുടർന്നു. പർവ്വതം അതിൻെറ സ്വഭാരംകൊണ്ട് പാൽക്കടലിൽ താണുകൊണ്ടിരുന്നു. എന്നാൽ ഭഗവാൻ ഒരാമയായിവന്ന് പർവ്വതത്തെ തൻെറ പുറത്ത് താങ്ങി നിർത്തി. രാക്ഷസന്മാർക്ക് ഊർജ്ജമേറിയതും (തമസീകവും രാജസവും) ദേവന്മാർക്ക് ശക്തി നൽകിയതും (സാത്വീകോർജ്ജം) അതേ ഭഗവാൻ തന്നെ. വാസുകിക്ക് പർവ്വതത്തെ ചുറ്റി നിൽക്കാനുള്ള കഴിവുനൽകിയതും മറ്റാരുമല്ല. ഭഗവാൻ സ്വയം പർവ്വതത്തിനു മുകളിലിരുന്ന് അതിനെ താഴ്ത്തിപ്പിടിച്ചിരുന്നു. അങ്ങിനെ എല്ലാവരിലും ആവേശവും നവോൻമേഷവും ശക്തിയും ഭഗവൽകൃപയാൽ ഉണ്ടായിരുന്നതുകൊണ്ട് പാൽക്കടൽ കടയുന്ന പ്രവൃത്തി തുടർന്നു കൊണ്ടിരുന്നു. ഏറെ നേരം കഴിഞ്ഞിട്ടും അമൃതുണ്ടാവാത്തതുകൊണ്ട് ഭഗവാൻ സ്വയം കടൽ കടയാൻ സഹായിച്ചു.

ഉടനേതന്നെ അതികഠിനമായ ഒരു വിഷം -ഹലാഹലം- പുറത്തുവന്നു. അതിൻെറ രൂക്ഷതയിൽ പീഢിക്കപ്പെട്ട ജീവികളെല്ലാം ഭഗവാൻ സദാശിവനെ കണ്ട് സങ്കടമുണർത്തിച്ചു: ഭഗവാനേ, അഭയം നൽകിയാലും. മൂന്നു ലോകങ്ങളേയും ചാമ്പലാക്കാൻ കഴിവുള്ള ഈ വിഷത്തിൽനിന്ന് ഞങ്ങളെ രക്ഷിച്ചാലും. അവിടുന്നാണ് വിശ്വപുരുഷൻ. അവിടുത്തെ കൈകാലുകളത്രേ ഈ വിശ്വം നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നത്. എപ്പോഴെല്ലാം ഞങ്ങൾ ജീവികൾക്ക് ആപത്തുണ്ടാവുന്നുവോ അപ്പോഴെല്ലാം അങ്ങ് കൃപാപുരസ്സരം ശത്രുക്കളെ സംഹരിച്ച് ഞങ്ങളെ സംരക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് അവിടുത്തെ താമരപ്പാദങ്ങളെ ഞങ്ങൾ അഭയം പ്രാപിക്കുന്നു.

പ്രാർത്ഥന കേട്ട് ഹൃദയമലിഞ്ഞ ഭഗവാൻ പരമശിവൻ തൻെറ പ്രിയതമയായ പാർവ്വതിയോട് പറഞ്ഞു:
എത്ര വലിയ ദുരിതമാണ് നമ്മുടെ സൃഷ്ടികൾക്കുണ്ടാവാൻ പോവുന്നത്. ഈ വിഷത്തിൽനിന്നവരെ സംരക്ഷിക്കാൻ ഞാൻ എന്തെങ്കിലും ചെയ്തേ മതിയാവൂ. എപ്പോഴാണോ ഒരുവൻ മറ്റു ജീവികളുടെ ക്ഷേമത്തിനായി ത്യാഗം ചെയ്യാൻ തയ്യാറാവുന്നത്, അത് മഹത്വലക്ഷണമത്രേ. അങ്ങിനെയുള്ള ഭക്തൻ ഭഗവൽപ്രിയനുമാണ്. ഞാൻ ഉടനേതന്നെ ആ വിഷം വിഴുങ്ങാൻ പോവുന്നു. ഭഗവാൻെറ ഇച്ഛക്കനുകൂലമായി പാർവ്വതീദേവി സമ്മതം നൽകി. ശിവൻ തൻെറ കൈകുമ്പിളിൽ വിഷമെടുത്ത് ഒറ്റയടിക്കതു വിഴുങ്ങിക്കളഞ്ഞു. അതിൻെറ രൂക്ഷതയിൽ ഭഗവാൻെറ കഴുത്ത് കറുത്ത് നീലിച്ചുപോയി (നീലകണ്ഠൻ). വിഷത്തിൽ ചിലതുള്ളികൾ പരമശിൻെറ കൈവിരലുകൾക്കിടയിൽ നിന്ന് വീണുപോയവ- ഇപ്പോഴും പാമ്പ്, തേള്, മറ്റു വിഷജന്തുക്കൾ, ചിലയിനം പച്ചമരുന്നുകൾ ഇവകളിൽ കാണാവുന്നതാണ്. അങ്ങിനെ ശിവൻ സൃഷ്ടികളെ രക്ഷിച്ചു. ദുരിതമനുഭവിക്കുന്നവരുടെ വേദനയിൽ പങ്കുകൊള്ളുന്നവർ നന്മ നിറഞ്ഞവരത്രെ. അതാണ് സർവ്വാന്തര്യാമിയായ ഭഗവാനോടുള്ള ഏറ്റവും നല്ല ആരാധനയും.

(പരമശിവനോടുള്ള പ്രാർത്ഥനാ വാക്കുകൾ ഭഗവാൻ വിഷ്ണുവിനോടുള്ള പ്രാർത്ഥനയ്ക്ക് സമമാണ്. ശിവ-വിഷ്ണു അദ്വൈത വ്യക്തിത്വത്തെ വെളിപ്പെടുത്തുന്നതാണിത്).

നൂനം തപോ യസ്യ ന മന്യുനിർജ്ജയോ
ജ്ഞാനം ക്വചിത് തച്ച ന സംഗവർജ്ജിതം
കശ്ചിന്മഹാംസ്തസ്യ ന കാമനിർജ്ജയ:
സ ഈശ്വര: കിം പരതോവ്യപാശ്രയ: **(8–8–20)**
ധർമ്മ ക്വചിത് തത്ര ന ഭൂതസൌഹൃദം
ത്യാഗ: ക്വചിത് തത്ര ന മുക്തികാരണം
വീര്യം നപുംസോഽസ്ത്യജവേഗ നിഷ്കൃതം
നഹി ദ്വിതീയോ ഗുണസംഗവർജ്ജിത: **(8–8–21)**
ക്വചിച്ചിരായുർന്ന ഹി ശീലമംഗളം
ക്വചിത് തദപ്യസ്തി ന വേദ്യമായുഷ:
യത്രോഭയം കുത്ര ച സോഽപ്യ മംഗള:
സുമംഗളം കശ്ച ന കാങ്ക്ഷതേ ഹി മാം. **(8–8–22)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:

ആപത്തിൽനിന്നും രക്ഷപ്പെട്ട ദേവാസുരന്മാർ വളരെയധികം ഉൻമേഷത്തോടെയും ഉത്സാഹത്തോടെയും ജോലി തുടർന്നു. ആ കടലിൽനിന്നും ആദ്യം ഒരു പശു പുറത്തു വന്നു. മുനിമാർ അതിനെ വൈദീകകർമ്മങ്ങൾക്ക് സഹായമെന്ന നിലയിൽ സ്വീകരിച്ചു. പിന്നീട് വന്ന ഉച്ചൈസ്രവസ് എന്ന കുതിരയെ അസുരരാജാവ് ബലി എടുത്തു. അടുത്തതായി ഐരാവതം എന്ന ആന വന്നപ്പോൾ ഇന്ദ്രൻ അവകാശപ്പെട്ടില്ല. ഭഗവാൻെറ നിർദ്ദേശപ്രകാരം ആഗ്രഹമൊന്നും പ്രകടിപ്പിച്ചുമില്ല. പിന്നീട് പുറത്തുവന്ന കൗസ്തുഭം എന്ന അപൂർവ്വരത്നം ഭഗവാൻ ഹരി, സ്വയം മാറിലണിഞ്ഞു. സർവ്വാഭീഷ്ടദായകമായ പാരിജാതവൃക്ഷം, അപ്സരസുകൾ എന്നിവക്ക് ശേഷം ലക്ഷ്മീദേവീ എല്ലാവരുടേയും ഹൃദയം കവർന്നുകൊണ്ടു പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. കയ്യിലൊരു പൂമാലയേന്തി ഉത്തമനായ ഒരു വരനെ തിരഞ്ഞ് ചുറ്റും നോക്കിയ ലക്ഷ്മീദേവീ ഇങ്ങിനെ പാടി. - തപ:ശക്തിയുള്ളവൻ, കോപത്തെ ജയിച്ചിട്ടില്ല. വിവേകമുള്ളവൻ, ആസക്തിയുപേക്ഷിച്ചിട്ടില്ല. മഹത്വമുള്ളവൻ, ആഗ്രഹങ്ങളെ വെന്നിട്ടില്ല. മറ്റുള്ളവയെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നവൻ എങ്ങിനെയാണ് ഭഗവാനാവുക? ധർമ്മിഷ്ഠനായവൻ എല്ലാവരോടും സൗഹൃദം കാണിക്കുന്നില്ല. സന്യാസം സ്വീകരിച്ചവൻ, അതു മോക്ഷത്തിലേക്കുള്ള വഴിയായി മാറ്റുന്നില്ല. ശക്തനായവനും കാലത്തിന്നതീതനല്ല. ദീർഘായുസ്സുള്ളവൻ പ്രശംസാർഹമായ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നില്ല. ആസക്തിയേതുമില്ലാത്തവന് സഖിത്വമില്ല. പ്രശംസാർഹമായ ഉത്തമജീവിതം നയിക്കുന്നവന് ദീർഘായുസ്സില്ല. ഇതെല്ലാമുള്ളവന് അശുഭമുണ്ടാവുന്നു. ശുഭോദർക്കമായ ഉൾക്കാഴ്ചയുള്ളവൻ എന്നെ അഭിലഷിക്കുകയുമില്ല.

ഇങ്ങിനെയെല്ലാം വിശകലനം ചെയ്ത് അവസാനം ദേവി, ഭഗവാൻ ഹരിയെ മാലയിട്ടു. ഭഗവാൻ ദേവിയെ തൻെറ മാറിടത്തിൽ കുടിയിരുത്തി. ഈ മംഗളകർമ്മത്തെ ദേവന്മാർ ആഘോഷിച്ചു. ദേവി അവരെ കടാക്ഷിച്ചത് ഭാഗ്യമായവർ കരുതി. അസുരന്മാർ അസൂയയോടെ അവരെ നോക്കി. പിന്നീട് കടലിൽനിന്ന് വാരുണിയെന്ന മദ്യം പുറത്തു വന്നു. അസുരന്മാർ അതെടുത്തു. അവസാനം വിചിത്രനായ ഒരു വ്യക്തി -ധന്വന്തരി- പുറത്തു വന്നു വൈദ്യശാസ്ത്രത്തിൻെറ ഉപജ്ഞാതാവായ അദ്ദേഹം ഭഗവാൻെറ അംശാവതാരം തന്നെയാണ്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ കയ്യിലൊരു കുടമുണ്ടായിരുന്നു. അസുരന്മാർ കുടവും തട്ടിയെടുത്ത് പാലായനം ചെയ്തു. വിഷണ്ണരായ ദേവന്മാർ ഭഗവാനോട് പരാതിപ്പെട്ടു. ഭഗവാൻ അവരെ സഹായിക്കാമെന്നേറ്റു. ഭഗവാൻ തൻെറ മായാശക്തിയാൽ അസുരന്മാർക്കിടയിൽ അഭിപ്രായഭിന്നതയുണ്ടാക്കി. ശക്തികുറഞ്ഞ അസുരന്മാർ, ദേവന്മാർക്കുകൂടി അവകാശപ്പെട്ട അമൃത് കൊണ്ടുപോവുന്നത് നീതിയുക്തമല്ലെന്ന് വാദിച്ചു. -ദേവന്മാരും അമൃതിനായി അദ്ധ്വാനം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് അവരുടെ വിഹിതം നൽകണം. അതാണ് അനശ്വരമായ നിയമം. - അങ്ങിനെ അസുരന്മാർ തമ്മിൽ കലഹിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അവിടെ അതീവസുന്ദരിയായ ഒരു കന്യക പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. ഭഗവാൻെറ മായാശക്തി തന്നെയായിരുന്നു അത്.

ഏവം സുരാസുരഗണാ: സമദേശകാല
ഹേത്വർത്ഥകർമ്മമതയോfപി ഫലേ വികൽപ്പാ:
തത്രാമൃതം സുരഗണാ: ഫല മഞ്ജസാffപുർ
യത് പാദപങ്കജരജ:ശ്രയണാന്ന ദൈത്യാ: **(8-9-28)**
യദ്യു ജ്യതേfസുവസു കർമ്മമനോവചോഭിർ
ദ്ദേഹാത്മജാദിഷു നൃഭിസ്തദസത് പൃഥക്ത്വാത്
സർവ്വസ്യ തദ്ഭവതി മൂല നിഷേചനം യത് **(8-49-29)**

ശുകമുനി തുർന്നു:
അസുരന്മാർ അമൃതകുംഭവുമായി ഓടുമ്പോൾ അവർ തമ്മിൽ കലഹിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. എങ്ങിനെയാണ് അമൃതു പങ്കുവെക്കേണ്ടതെന്നായിരുന്നു പ്രശ്നം. അതിസുന്ദരിയായ ആ തരുണീമണി അസുരന്മാരെ ആകർഷിച്ചു. അവരുടെ ഹൃദയം ആ സൗന്ദര്യത്തിൽ മതിമറക്കുകയും ചെയ്തു. അമൃതകുംഭവുമായി ഓടിപ്പോന്നതിൻെറ ഉദ്ദേശലക്ഷ്യങ്ങളെല്ലാം മറന്ന് അവരങ്ങിനെ നിശ്ചലരായി നിന്നുപോയി. അവർ അവരുടെ ആരാധന തുറന്നറിയിച്ചു. അവർ കന്യകയോട് ഓരോന്നു ചോദിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. -അല്ലയോ യുവസുന്ദരീ, നീ ആരാണ്? നിൻെറ അച്ഛനമ്മമാർ ആരെല്ലാം? എന്തിനാണിവിടെ വന്നിരിക്കുന്നത്? തരുണിയിൽ ആകൃഷ്ടരായ അവർ പറഞ്ഞു. -ഇതാ അമൃതുകുംഭം. ഞങ്ങൾ, കശ്യപപുത്രന്മാരാണ്. സഹോദരർ. ഞങ്ങളെല്ലാവരും ഒരുപോലെ പ്രയത്നം ചെയ്തിട്ടാണ് ഇതു ലഭിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഇപ്പോൾ അമൃത് എങ്ങിനെ പങ്കിടണമെന്ന് ഞങ്ങൾക്ക് തീരുമാനിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഞങ്ങൾക്കുവേണ്ടി അമൃതുപങ്കിട്ടുതന്നാലും. എന്തുതന്നെയായാലും ഭവതിയുടെ തീരുമാനത്തെ ഞങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചുകൊള്ളാം. ഭഗവാൻ മോഹിനീവേഷത്തിൽ അമൃതകുംഭം അവരിൽ നിന്നും സ്വീകരിച്ചു. തൻെറ തീരുമാനം ശരിയോ തെറ്റോ ആയാലും അതനുസരിച്ചുകൊള്ളാമെന്ന് അവർ വാക്കുകൊടുത്തതനുസരിച്ച് മോഹിനി അമൃത് വിളമ്പാമെന്ന് സമ്മതിച്ചു.

എല്ലാ ദേവന്മാരും അസുരന്മാരും കുളി കഴിഞ്ഞ്, തേവാരവും അഗ്നിപൂജയും കഴിച്ച് ഈ പുണ്യാവസരം ആഘോഷിച്ചു. ബ്രാഹ്മണർക്ക് ദാനവും നൽകി. എന്നിട്ട് അവർ സ്വയം അമൃതുകഴിച്ച് അമരത്വം പ്രാപിക്കാനുള്ള ആഗ്രഹത്തോടെ ആസനസ്ഥരായി. മോഹിനി, ദേവന്മാരേയും അസുരന്മാരേയും രണ്ടു നിരകളിലായി ഇരുത്തിയിരുന്നു. എന്നിട്ട് അവരുടെയിടയിൽ അമൃതകുംഭവുമായി നടന്നു. അസുരന്മാർ മോഹിനിയെ നിർനിമേഷരായി നോക്കിയിരിക്കെ, കന്യക എല്ലാ ദേവന്മാർക്കും അമൃത് വിളമ്പി. ആക്രമകാരികളായ രാക്ഷസന്മാർക്ക് അമൃതു കൊടുക്കുന്നത് ശരിയല്ലെന്ന് മോഹിനി നിശ്ചയിച്ചു. അസുരന്മാർ, മോഹിനിക്ക് കൊടുത്ത വാക്കനുസരിച്ച് സംയമനത്തോടെ ഇരുന്നു. എന്നാൽ ഒരസുരൻ, ചന്ദ്രൻേറയും സൂര്യൻേറയും മദ്ധ്യത്തിൽ ഇരുന്നിരുന്നു. മോഹിനി അവനും അമൃത് കൊടുത്തിരുന്നു. മോഹിനിക്ക് തെറ്റു മനസ്സിലാകുംമുൻപ് അവൻ അത് കഴിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ തെറ്റ്, സൂര്യചന്ദ്രന്മാർ മോഹിനിയെ അറിയിക്കുകയും ഭഗവാൻ വിഷ്ണു അസുരൻെറ തല അറുക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അമൃതു കൊണ്ട് അവൻെറ തലക്ക് അമരത്വം ലഭിച്ചു. അയാൾ ഗ്രഹണമുണ്ടാക്കുന്ന രാഹുവായി. ദേവന്മാർക്ക് അമൃതു വിളമ്പിയശേഷം ഭഗവാൻ തൻെറ യഥാർത്ഥരൂപം കൈക്കൊണ്ടു.

ദേവന്മാരുടേയും അസുരന്മാരുടേയും ഉദ്ദേശലക്ഷ്യങ്ങളും കർമ്മങ്ങളും സമാനമായിരുന്നുവെങ്കിലും ദേവന്മാർക്ക് മാത്രം അമൃത് ലഭിച്ചു. അസുരന്മാർക്ക് കിട്ടിയതുമില്ല. കാരണം, ദേവന്മാർ ഭഗവാനെ അഭയം പ്രാപിച്ചിരുന്നു. സ്വന്തം ശരീരത്തിനും ബന്ധുക്കൾക്കും വേണ്ടി ചെയ്യുന്ന കർമ്മങ്ങൾ ഫലപ്രദമാവുകയില്ല. എന്നാൽ അതേ കർമ്മങ്ങൾ ഫലപ്രദമാവാൻ നാനാത്വഭാവാവബോധം നശിപ്പിക്കണം. എന്നിട്ട് ആ കർമ്മങ്ങൾ ഭഗവൽ പൂജയായി ചെയ്യണം. എല്ലാ ജീവജാലങ്ങളിലും നിന്നു വിളങ്ങുന്ന ആത്മാവ് ഭഗവാൻ തന്നെയാണല്ലോ.

തസ്മിൻ പ്രവിഷ്ടേƒസുര കൂടകർമ്മജാ
മായാ വിനേശുർമ്മഹിനാ മഹീയസ:
സ്വപ്നോ യഥാ ഹി പ്രതിബോധ ആഗതേ
ഹരിസ്മൃതി: സർവവിപദ്വിമോക്ഷണം **(8–10–55)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ദേവന്മാരും അസുരന്മാരും ഒത്തൊരുമിച്ച് പ്രയത്നിച്ചതിൻെറ ഫലമായാണ് അമൃതു ലഭിച്ചത്. എങ്കിലും അസുരന്മാർക്ക് അതിൻെറ പ്രയോജനം കിട്ടാതെ പോയി. കാരണം, അവർ ഭഗവാൻ വാസുദേവനിൽനിന്നും അകന്നു പോയിരുന്നുവല്ലോ. അവതാരോദ്ദേശം നിറവേറ്റി ഭഗവാൻ അപ്രത്യക്ഷനായി.

ഇച്ഛാഭംഗിതരായ രാക്ഷസന്മാർ ദേവന്മാർക്കെതിരായി യുദ്ധം തുടങ്ങി. മുൻപൊക്കെ അവർക്ക് ദേവന്മാരെ നിഷ്പ്രയാസം ഞെരിച്ചമർത്താൻ കഴിയുമായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ പോരാട്ടത്തിൻെറ ഗതിയാകെ മാറിയിരിക്കുന്നു. അമൃതുകൊണ്ടും ഭഗവൽകൃപകൊണ്ടും ദേവന്മാർ ശക്തിയാർജ്ജിച്ചിരിക്കുന്നു. അസുരന്മാർക്ക് തക്കതായ മറുപടി നൽകാൻ ഇപ്പോൾ അവർക്ക് സാധിക്കുന്നു.

ഇരുമ്പി വരുന്ന രണ്ടു സമുദ്രങ്ങൾ കൂട്ടിമുട്ടുന്നതു പോലെ ഭയാനകമായിരുന്നു രണ്ടു പടകളും അടുത്തു വരുമ്പോൾ. ദേവന്മാർക്കും അസുരന്മാർക്കും അവരവരുടെ സ്ഥാനചിഹ്നങ്ങളും മറ്റു പരിവാരങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ദേവന്മാരാൽ ചുറ്റപ്പെട്ട് ഐരാവതത്തിൻെറ പുറത്തിരുന്ന് ഇന്ദ്രൻ, സൂര്യനെപ്പോലെ തിളങ്ങി. ഇന്ദ്രനെ ബലി ആക്രമിച്ചു. മറ്റസുരന്മാർ ഓരോ ദേവന്മാരുമായി യുദ്ധത്തിലേർപ്പെട്ടു. ആനകൾ, കുതിരകൾ, മുറിച്ചെറിയപ്പെട്ട തലകൾ, കബന്ധങ്ങൾ എന്നിവ യുദ്ധക്കളത്തിൽ ചിതറിക്കിടന്നു. അവിടവിടെ, കൈകളിലായുധമേന്തിയ കബന്ധങ്ങൾ ഓടിനടന്നു. ശരീരമില്ലാത്ത തലകൾ യുദ്ധവീരന്മാരെ നോക്കി കിടക്കുകയും ചെയ്തു.

ബലി ഇന്ദ്രനുനേരെ പത്ത് അസ്ത്രങ്ങൾ വിക്ഷേപിച്ചു. മൂന്നെണ്ണം ആനയ്ക്കു നേരെ. ആനയുടെ നാലു കാവൽക്കാർക്കും നേരെ ഓരോന്ന്. ആനക്കാരനു നേരെ ഒരെണ്ണം എന്നിങ്ങനെ ബലി അമ്പയച്ചു. ഇന്ദ്രൻ അവയെയെല്ലാം തൻെറ ആയുധം കൊണ്ടു മുറിച്ചുകളഞ്ഞു. ബലി തൻെറ ആഗ്നേയാസ്ത്രം പുറത്തെടുത്തു. അത് വിക്ഷേപിക്കും മുൻപ് ഇന്ദ്രൻ ബലിയുടെ കയ്യിൽനിന്നും അതിനെ തെറിപ്പിച്ചു കളഞ്ഞു. ബലി പിന്നീട് തൻെറ മായാശക്തി പ്രയോഗിച്ചു. ദേവന്മാർക്ക് മുകളിൽ വലിയൊരു പർവ്വതം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. അവയിൽനിന്നും കത്തിയെരിഞ്ഞ മരങ്ങളും, കടുവാകളും, സിംഹങ്ങളും, ദുരാത്മാക്കളും വന്ന് ദേവന്മാരെ പീഢിപ്പിക്കാൻ തുടങ്ങി. ഈ പൈശാചീകമായ മന്ത്രവാദത്തെ നേരിടാൻ ദേവന്മാർക്കായില്ല. ഉടനേ ഭഗവാൻ യുദ്ധക്കളത്തിൽ പ്രത്യക്ഷനായി. ആ നിമിഷം, അസുരന്മാരുണ്ടാക്കിയ എല്ലാ മായാജാലങ്ങളും അപ്രത്യക്ഷമായി. കാരണം, ഭഗവൽസ്മരണമാത്രയിൽത്തന്നെ ജീവിതത്തിലെ വൈതരണികൾ തരണം ചെയ്യാൻ സാധിക്കുമല്ലോ. കാലനേമി എന്ന അസുരൻ ഒരു സിംഹത്തെ ഭഗവാനുനേരെ വിട്ടു. ഭഗവാൻ കാലനേമിയേയും സിംഹത്തേയും വധിച്ചു. മറ്റു പല അസുരന്മാരും ഭഗവാൻെറ കൈകളാൽ മരണപ്പെട്ടു. മാലി, സുമാലി, മാല്യവാൻ എന്നീ അസുരപ്രമുഖർ ഇക്കൂട്ടത്തിൽപ്പെടുന്നു.

സംഗ്രാമേ വർത്തമാനാനാം കാലചോദിതകർമ്മണാം
കീർത്തിർജ്ജയോƒജയോ മൃത്യു: സർവേഷാം സ്യുരനുക്രമാത് (**8-11-7**)
തദിദം കാലരശനം ജനാ: പശ്യന്തി സൂരയ:
ന ഹൃഷ്യന്തി ന ശോചന്തി തത്ര യൂയമപണ്ഡിതാ: (**8-11-8**)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
അസുരന്മാരുടെ മായാജാലം, ഭഗവൽപ്രവേശനത്തോടെ അപ്രത്യക്ഷമായപ്പോൾ ദേവന്മാർ അവരുടെ ശക്തിയും സമനിലയും വീണ്ടെടുത്തു. ഇന്ദ്രൻ ബലിയെ ആക്രമിക്കാൻ വെല്ലുവിളിച്ചു. ബലിയും കൂട്ടരും അവരുടെ ഏറ്റവും ഹീന്മായ ആക്രമണം നടത്തിയാലും തങ്ങൾ -ദേവന്മാർ- വിജയിക്കുമെന്ന് ഇന്ദ്രൻ വീമ്പിളക്കി.

ജ്ഞാനിയായ ബലി പറഞ്ഞു:
യുദ്ധത്തിലേർപ്പെട്ടവരെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം കീർത്തി, ജയം, പരാജയം, മരണം എന്നിവ ഒന്നിനു പിറകേ ഒന്നായി കാലോചിതം സംഭവിക്കുന്നു. ജ്ഞാനിയായ ഒരുവൻ അതുകൊണ്ട് അത്യാഹ്ലാദമോ ദു:ഖമോ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നില്ല. നിങ്ങൾക്ക് വിജ്ഞാനമില്ലാത്തതു കൊണ്ടാണ് വിജയപരാജയങ്ങളെ സാദ്ധ്യമാക്കാൻ നിങ്ങൾക്ക് കഴിയുമെന്ന് സ്വയം വിശ്വസിക്കുന്നത്.

തുടർന്നുണ്ടായ യുദ്ധത്തിൽ ഇന്ദ്രൻ, തബലിയെ തൻെറ മേഘാസ്ത്രം കൊണ്ട് വീഴ്ത്തി. വീരനായ ജംഭൻ യുദ്ധക്കളത്തിലിറങ്ങി അതിഭീകരമായ ഒരു ഗദകൊണ്ട് ഇന്ദ്രൻെറ ആനയെ മുടന്തനാക്കി. ഇന്ദ്രൻെറ തേരാളിയായ മാതലി ഉടനേ തന്നെ ഒരു തേരു കൊണ്ടുവന്നു. തൻെറ മേഘായുധം കൊണ്ട് ജംഭൻെറ തലയറുത്തു ഇന്ദ്രൻ. ഉടനേ യുദ്ധക്കളത്തിൽ ബാലൻ, പാകൻ, നമൂചി എന്നിവർ ഇന്ദ്രനെ നേരിട്ടു. പാകൻ, മാതലിയേയും രഥത്തേയും നൂറു ശരങ്ങൾ എയ്തു വീഴ്ത്തി. ഇന്ദ്രനെതിരെ പതിനഞ്ചസ്ത്രങ്ങളും വർഷിച്ചു. ശരവർഷത്തിൻെറ നിഴലിൽ ഇന്ദ്രൻ അകപ്പെട്ടു. അതിനുള്ളിൽ നിന്ന് തൻെറ മേഘാസ്ത്രം ചുഴറ്റി ബലനേയും പാകനേയും ഇന്ദ്രൻ വധിച്ചു. നമൂചി ഇന്ദ്രനെ തൻെറ കുന്തം കൊണ്ട് ആക്രമിച്ചു. ഇന്ദ്രൻ കുന്തത്തെ ഒരായിരം കഷണങ്ങളാക്കി മുറിച്ചിട്ട് മേഘായുധം പ്രയോഗിച്ചുവെങ്കിലും അതാദ്യമായി ശക്തിഹീനമായി വർത്തിച്ചു. ഇന്ദ്രൻ ആകുലനും അത്ഭുതസ്തബ്ധനുമായി. അപ്പോൾ ഒരശരീരി കേട്ടു. -നമൂചിയെ കൊല്ലാൻ നനഞ്ഞതോ ഉണങ്ങിയതോ ആയ ആയുധങ്ങൾ കൊണ്ട് സാദ്ധ്യമല്ല. അവന് ഒരു വരം കിട്ടിയിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് മറ്റൊരായുധം തിരഞ്ഞെടുത്താലും.- ഈ മുന്നറിയിപ്പുകേട്ട ഇന്ദ്രൻ കടലിൽ പൊങ്ങിക്കിടന്ന ഒരുതരം നുര -പൂർണ്ണമായും നനഞ്ഞതോ ഉണങ്ങിയതോ അല്ലാത്തത്- ഉപയോഗിച്ച് നമൂചിയുടെ കഥ കഴിച്ചു. ദേവന്മാർ സന്തോഷിച്ചു.

എന്നാൽ സൃഷ്ടാവ് സന്തുഷ്ടനായിരുന്നില്ല. ഇന്ദ്രനേയും മറ്റു ദേവന്മാരെയും സമാധാനിപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹം നാരദനെ നിയോഗിച്ചു. ഈ അനിയന്ത്രിയമായ നശീകരണം അവസാനിപ്പിക്കാൻ നാരദൻ അവരോട് അനുനയത്തിൽ സന്ധിസംഭാഷണം ചെയ്തു. ദേവന്മാർ ഉപദേശം സ്വീകരിച്ചു. ഉഷണമുനി, ബലിയെ പുനർജീവിപ്പിച്ചു. അസുരരാജാവാണല്ലൊ ബലി. ഇങ്ങിനെ പുനർജനിച്ച ബലിക്ക് യുദ്ധപരാജയത്തിൽ വലിയ വിഷമമൊന്നും ഉണ്ടായില്ല കാരണം അദ്ദേഹം സത്യം മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. കൈകാലുകൾ അക്ഷതമായിട്ടുള്ള, ചത്തുവീണ അസുരന്മാരേയും മുനി പുനർജ്ജീവിപ്പിച്ചു.

അസദവിഷയമങ്ഘ്രിം ഭാവഗമ്യം പ്രപന്നാനമൃതമമരവര്യാനാശയത് സിന്ധുമഥ്യം
കപടയുവതിവേഷോ മോഹയൻ യ: സുരാരീം
സ്തമഹമുപസൃതാനാം കാമപൂരം നതോfസ്മി **(8-12-47)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഭഗവാൻെറ മോഹിനീവേഷത്തെപ്പറ്റി കേട്ട പരമശിവൻ തൻെറ വാഹനത്തിൽ ഉമയോടൊപ്പം, പരിവാരസമേതം ഭഗവാൻ വിഷ്ണുവിൻെറയടുക്കൽ പോയി. ഭഗവാൻ, പരമശിവനെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങളോടെ സ്വീകരിച്ചു. ശിവൻ ഹരിയെ സ്തുതിച്ചു:

ഭഗവാനേ, അവിടുന്ന് എല്ലാത്തിൻേറയും പരമസത്ത തന്നെ. അങ്ങിൽ നാനാത്വം ദർശിക്കുന്നത് അജ്ഞാനികൾ മാത്രം. പലതായി കാണപ്പെട്ട് വിളങ്ങുന്ന അവിടുന്നുതന്നെ ആ ഏകത്വമായ സത്ത്. അവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദങ്ങളെ ശരണം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന മഹാമുനികൾ ഇഹലോകത്തിലും പരലോകത്തിലും ആസക്തിയില്ലാത്തവരായിരിക്കുന്നു. അവർ അങ്ങാണ് പരംപൊരുളെന്ന് അറിയുമ്പോൾ, മറ്റുചിലർ അവിടുന്നാണ് പ്രകൃതിനിയമസൃഷ്ടാവ് എന്നു ഗണിക്കുന്നു. മറ്റു ചിലർ, ദ്രവ്യോർജ്ജങ്ങൾക്കതീതമായ സത്യമാണവിടുന്നെന്നും പറയുന്നു. എന്നാൽ മറ്റുള്ളവർക്ക് അവിടുന്ന് ഒൻപതു ദിവ്യശക്തികളാൽ സമ്പന്നനാണ്. (വിമല, ഉത്ക്കർഷിണി, ജ്ഞാനം, ക്രിയ, യോഗം, പ്രഹ്വി, സത്യം, ഈശാനം, അനുഗ്രഹം). ചിലർ അവിടുത്തെ പരമപുരുഷനായും കരുതുന്നു. എന്നാൽ ആർക്കും അവിടുത്തെ ശരിയായ രീതിയിൽ സാക്ഷാത്ക്കരിക്കുവാൻ ആവുകയില്ല തന്നെ. അവിടുത്തെ അവതാരങ്ങൾ ധ്യാനത്തിന് തികച്ചും ആഹ്ലാദപ്രദമായ മോഹനരൂപങ്ങളത്രെ. അങ്ങ് ഏതവതാരമെടുത്താണോ അസുരന്മാരെ മോഹിപ്പിച്ച് ദേവന്മാർക്ക് അമൃത് വിളമ്പിയത്, ആ മോഹനരൂപം ദർശിക്കാനാണ് ഞാൻ ഇവിടെ വന്നിരിക്കുന്നത്.

തൻെറ മോഹിനീരൂപം വികാരോദ്ദീപകമാണെന്ന് ഭഗവാൻ ശിവന് മുന്നറിയിപ്പുനൽകി എന്നിട്ട് തൻെറ അവതാരരൂപം കാണിക്കാമെന്ന് വാഗ്ദാനവും നൽകി. ഉടനേ ഭഗവാൻ അവിടെനിന്ന് അപ്രത്യക്ഷനായി. പരമശിവൻ അമ്പരപ്പോടെ ചുറ്റും നോക്കാൻ തുടങ്ങി. കുറച്ചു ദൂരത്ത് അതീവസുന്ദരിയായ ഒരു യുവതി ഉദ്യാനത്തിൽ പന്താടി കളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇടക്ക് വശ്യമായ മന്ദഹാസത്തോടെ ശിവനെ നോക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒരവസരത്തിൽ, പന്തിനു പുറകെ ഓടിയ മോഹിനിയുടെ വസ്ത്രം കാറ്റിൽ പറന്നുപോയി. വികാരവിവശനായ ശിവൻ അവളെ പിന്തുടർന്നു. ശിവൻെറ ആലിംഗനത്തിൽനിന്നും കുതറിമാറാനെന്ന നാട്യത്തിൽ യുവതി അദ്ദേഹത്തെ മോഹിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇങ്ങിനെ യുവതിക്ക് പിറകേ പോകുമ്പോൾ ശിവൻെറ രേതസ്സ് വിസർജ്ജിക്കപ്പെടുകയും അതു വീണിടമെല്ലാം സ്വർണ്ണഖനികളും വെള്ളിഖനികളുമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. പെട്ടെന്ന് ശിവൻ മന:സംയമനം വീണ്ടെടുത്തു. ഭഗവാൻെറ മായാശക്തിയെ മനസ്സിലാക്കി ശിരസ്സു നമിച്ചു. ഭഗവാൻ ശിവനെ അനുഗ്രഹിച്ചു. -എൻെറ മായാശക്തി ഇനിയും താങ്കളെ കീഴടക്കുകയില്ല.-

വീണ്ടും ഹരിയെ വന്ദിച്ച് ശിവൻ പാർവ്വതിയോടു പറഞ്ഞു: -ഭഗവാൻെറ മായാശക്തി നീയും കണ്ടുവല്ലോ. ഭഗവാൻെറ ഒരു കിരണമായ എനിക്കുപോലും മായയാൽ മോഹമുണ്ടായെങ്കിൽ മറ്റുള്ളവർ എത്ര എളുപ്പം ആ ശക്തിക്കടിമപ്പെടുന്നു?

അധാർമ്മീകർക്കു സാക്ഷാൽക്കരിക്കാനാവാത്ത ആ ഭഗവാനെ ഞാൻ നമിക്കുന്നു. ഭക്തർക്ക് പ്രാപിക്കാവുന്ന അവിടുന്ന് മോഹിനീരൂപത്തിൽ അവതരിച്ച്, രാക്ഷസരെ മോഹിപ്പിച്ച്, തന്നിൽ അഭയം തേടിയ ദേവന്മാർക്ക് അമൃതു വിളമ്പിക്കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു.

മനുർവ്വിവസ്വത: പുത്ര: ശ്രാദ്ധദേവ ഇതി ശ്രുത:
സപ്തമോ വർത്തമാനോ യസ്തദപത്യാനിമേ ശൃണു (8-13-1)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഇനി ഞാൻ ഏഴാമതു മനുവിൻെറ മക്കളെപ്പറ്റി പറയാം. ഇപ്പോഴത്തെ ലോകചക്രത്തിൻെറ ഭഗവാനായ അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധാദേവൻ, വിവസ്വാൻെറ പുത്രനായ സൂര്യൻ എന്നറിയപ്പെടുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ പത്തുപുത്രന്മാർ ഇക്ഷ്വാകു, നഭഗൻ, ധൃഷ്ടൻ, സര്യാതി, നരിഷ്യന്തൻ, നാഭാഗൻ, ദിഷ്ടൻ, കരുഷൻ, പ്രശ്ധരൻ, വസുമാൻ എന്നിവരാണ്. സൂര്യൻെറ പന്ത്രണ്ട് ഭാവങ്ങൾ, എട്ടുവസുകൾ, പതിനൊന്ന് രുദ്രന്മാർ, പത്തു വിശ്വദേവന്മാർ, നാൽപ്പത്തിയൊൻപതു മരുത്തുകൾ, രണ്ട് അശ്വിനിദേവകൾ, മൂന്ന് ഋഭുക്കൾ എന്നിവർ ദേവന്മാരാണ്. പുരന്ദരൻ ഇന്ദ്രനായി. കശ്യപൻ, അത്രി, വസിഷ്ഠൻ, വിശ്വാമിത്രൻ, ഗൗതമൻ, ജമദഗ്നി, ഭരദ്വാജൻ എന്നിവർ സപ്തർഷികൾ. ഈ മന്വന്തരത്തിൽ ഭഗവാൻെറ അവതാരം, കുള്ളനായ വാമനനായാണ്.

എട്ടാമത് മന്വന്തരം സാവർണിയാണ് നയിക്കുന്നത്. വിവസ്വാൻേറയും ഛായയുടേയും പുത്രനാണ് സാവർണി. നിർമോകൻ, വീരജാക്ഷൻ തുടങ്ങിയവർ അദ്ദേഹത്തിൻെറ പുത്രന്മാർ. സുതപൻ, വിരജൻ, അമൃതപ്രഭൻ എന്നിവർ ദേവന്മാർ. അസുരരാജവായ ബലി ഭഗവൽകൃപയാൽ ഇന്ദ്രനായി. ഗാലവൻ, ദീപ്തിമാൻ, രാമൻ, അശ്വത്ഥാമവ്, കൃപാചാര്യൻ, ഋഷ്യശൃംഗൻ, വ്യാസൻ തുടങ്ങിയവർ ഋഷികൾ. ഭഗവാൻെറ അവതാരം സാർവഭൗമനായിട്ടാണ്.

ഒൻപതാമതുമനു വരുണപുത്രനായ ദക്ഷസാവർണിയാണ്. ഭൂതകേതു, ദീപ്തകേതു തുടങ്ങിയവർ അദ്ദേഹത്തിൻെറ പുത്രന്മാർ. പാരാ, മരീചിഗർഭൻ തുടങ്ങിയ ദേവതകൾ. അദ്ഭുതൻ, ഇന്ദ്രനായി. ദ്യുതിമാൻ തുടങ്ങിയ ഋഷികൾ. ഋഷഭനായി ഭഗവദവതാരം.

പത്താമതുമനു ബ്രഹ്മസാർവണി. ഭൂരിസേനൻ മുതൽപേർ പുത്രന്മാർ. സുവാസനൻ, വിരുദ്ധാൻ തുടങ്ങിയ ദേവന്മാർ. ഹവിസ്മാൻ, സുകൃതി, സത്യം, ജയം, മൂർത്തി തുടങ്ങിയ ഋഷികൾ. ശംഭുവാണി ഇന്ദ്രനായി. ഭഗവദവതാരം വിശ്വക്ഷേണനായിട്ടാണ്.

പതിനൊന്നാമതുമനു ദർമസാർവണി. സത്യധർമ്മൻ തുടങ്ങിയവർ പുത്രന്മാർ. വിഹംഗമൻ, കാമഗമാൻ, നിർവാണരുചി തുടങ്ങിയവരാണ് ദേവതകൾ. വൈധൃതനാണ് ഇന്ദ്രൻ. ഭഗവദവതാരം ധർമ്മസേതുവാണ്.

പന്ത്രണ്ടാമതുമനു രുദ്രസാവർണി. ദേവവാൻ തുടങ്ങിയ പുത്രന്മാർ. ഹരിതൻ തുടങ്ങിയ ദേവന്മാർ. ഋതധാമൻ ഇന്ദ്രനായി. തപോമൂർത്തി തുടങ്ങിയ ഋഷികൾ. ഭഗവാൻെറ പ്രത്യക്ഷരൂപം സ്വധാമാനുമാണ്.

പതിമൂന്നാമതുമനു ദേവസാർവണിയാണ്. ചിത്രസേനൻ മുതൽപേർ പുത്രന്മാർ. സുകാർമാൻ, സുത്രാമൻ തുടങ്ങിയവർ ദേവന്മാർ. ദിവസ്പതി ഇന്ദ്രൻ. നിർമോകൻ തുടങ്ങിയ ഋഷികൾ. ഭഗവാൻെറ അവതാരം യോഗേശ്വരനായിട്ടാണ്.

അവസാനത്തെ മന്വന്തരത്തിൽ ഇന്ദ്രസാവർണിയാണ് മനു. ഉരു മുതലായ പുത്രന്മാർ. പവിത്രാൻ, ചാക്ഷുഷാൻ തുടങ്ങിയ ദേവന്മാർ. സുചി ഇന്ദ്രനായി. അഗ്നിഭാനു തുടങ്ങിയ ഋഷികൾ. ഭഗവദവതാരം ബ്രഹദ്ഭാനുവെന്നറിയപ്പെടുന്നു.

അങ്ങിനെ ഒരു കൽപ്പമെന്തെന്ന് പരീക്ഷിത്തേ ഞാൻ വിശദമാക്കി കഴിഞ്ഞു.

മനവോ മനുപുത്രാശ്ച മുനയശ്ച മഹീപതേ
ഇന്ദ്രാ: സുരഗണാശ്ചൈവ സർവ്വേ പുരുഷശാസനാ: **(8–14–2)**
സ്തൂയമാനോ ജനൈരേഭിർമ്മായയാ നാമരൂപയാ
വിമോഹിതാത്മഭിർന്നാനാദർശനൈർന്ന ച ദൃശ്യതേ **(8–14–10)**

പരീക്ഷിത്തിൻെറ ഒരു ചോദ്യത്തിനു മറുപടിയായി ശുകമുനി പറഞ്ഞു:
മനുക്കളും അവരുടെ പുത്രന്മാരും ദേവന്മാരും അവരുടെ രാജാവായ ഇന്ദ്രനും മാമുനികളും എല്ലാവരും ഭഗവാൻെറ നിയന്ത്രണത്തിൻ കിഴിലാണ്. ഓരോ ലോകചക്രത്തിലും ഭഗവാൻ ഒരംശാവതാരമായെങ്കിലും അവതരിച്ച് മനുവിനെ ധർമ്മപാതയിൽ നയിക്കുന്നു. അങ്ങിനെ മനു, നിയമങ്ങളും ധർമ്മവും പരിപാലിക്കുന്നു. നാലു ഘടകങ്ങളുള്ള ധർമ്മപാതയിൽ - തപസ്സ്, പരിശുദ്ധി, ദയ, സത്യം - ജനത്തെ നയിക്കുന്നു. രാജാക്കന്മാർ ധർമ്മത്തേയും ധാർമ്മീകാചാരങ്ങളേയും പരിരക്ഷിക്കുന്നു. ദേവതകൾ തങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കുന്ന യാഗാർഘ്യം സ്വീകരിച്ച് സംതൃപ്തരായി ജനങ്ങൾക്ക് ഐശ്വര്യത്തെ പ്രദാനം ചെയ്യുന്നു.

ഭഗവാൻ സ്വയം മാമുനികൾമുഖേന ജനത്തിന് വിജ്ഞാനവും വിവേകവും ഉണ്ടാക്കുന്നു. ഭഗവൽകിരണങ്ങൾ തന്നെയാണല്ലൊ ഋഷികൾ. യാഗാചാരക്രമങ്ങൾ ജനത്തെ പഠിപ്പിക്കുന്നതും മറ്റു മുനിമാർ വഴി ഭഗവാനല്ലാതെ മറ്റാരുമല്ല. യോഗാഭ്യാസഗുരുക്കന്മാർ വഴി ആത്മസാക്ഷാത്ക്കാരമാർഗ്ഗവും മറ്റും പഠിപ്പിക്കുന്നതും അതേ ഭഗവാൻ തന്നെ. സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടവയിലെ ഭഗവാനായി വാണരുളി സൃഷ്ടിയെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതും ഭഗവാനത്രെ.

പലേവിധത്തിലുള്ള നാമരൂപങ്ങളാൽ ഭഗവാൻെറ മഹിമകൾ പ്രകീർത്തിക്കപ്പെടുന്നുണ്ടെങ്കിലും മായാവലയത്തിനകപ്പെട്ടതിനാൽ മനുഷ്യർക്ക് ഭഗവാനെ സാക്ഷാത്ക്കരിക്കാനാവുന്നില്ല.

(മേൽപ്പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾ ധർമ്മത്തെ കാലപരിധിയിൽനിന്നും മോചിപ്പിക്കുന്നു. എല്ലാ കാലത്തും അതാതു ഗുരുക്കന്മാരും, നിയമകർത്താക്കളും -ഭഗവദ് അംശങ്ങൾ തന്നെ- ഉണ്ടായിരുന്നു. ധർമ്മത്തെ സ്ഥല പരിധിയിൽനിന്നും മോചിപ്പിക്കുന്നു. ഭൂമിയിൽ മാത്രമല്ല വിശ്വത്തിൻെറ എല്ലാ അംശങ്ങളിലും അതാതിടത്തിൻെറ ഗുരുക്കന്മാരും നിയമകർത്താക്കളും ഉണ്ട്. അങ്ങിനെ ധർമ്മം, വിശ്വതോന്മുഖമത്രെ. ഏതാണോ മനുഷ്യനെ വിശ്വതോന്മുഖവും ഏകവുമായ സാക്ഷാത്കാരത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നത്, അതത്രെ ധർമ്മം. മറ്റെല്ലാം ബന്ധനങ്ങളത്രെ.)

ജാനാമി മഘവഞ്ഛത്രോരുന്നതേരസ്യ കാരണം
ശിഷ്യായോപഭൃതം തേജോ ഭൃഗുഭിർബ്രഹ്മവാദിഭി: **(8–15–28)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഇന്ദ്രനുമായുണ്ടായ യുദ്ധത്തിൽ ബലി തോറ്റിരുന്നു. ഇന്ദ്രനാൽ കൊല്ലപ്പെടുകയും ചെയ്തിരുന്നു. എന്നാൽ പിന്നീട് ഗുരുവായ ശുക്രൻ ബലിക്ക് ജീവൻ നൽകി. ബലി തൻെറ വാസസ്ഥലത്തേക്ക് തിരിച്ചുപോയി ഹൃദയം മുഴുവൻ തൻെറ ഗുരുസേവയ്ക്കായി സമർപ്പിച്ചു. വിശ്വജിത് എന്ന യജ്ഞം നടത്തി ബലിയെ ബലവാനാക്കാൻ മുനിമാർ തിരുമാനിച്ചു. യാഗത്തിൻെറ പ്രധാനമായ ഒരു ഭാഗം, യാഗകർത്താവ് തൻെറ എല്ലാ സമ്പാദ്യങ്ങളും ഉപേക്ഷിക്കുക എന്നതാണ്. ബലി അതെല്ലാം വളരെ ഭംഗിയായി നിർവ്വഹിച്ച് ഭഗവൽപ്രീതിയും നേടി.

യാഗാഗ്നിയിൽനിന്ന് ഒരു ദിവ്യരഥവും യുദ്ധസജ്ജീകരണങ്ങളും ലഭിച്ചത് ബലി സ്വീകരിച്ചു. തൻെറ മുത്തച്ഛനായ പ്രഹ്ലാദനും, ഗുരുവായ ശുക്രനും ബലിയെ അനുഗ്രഹിച്ചു. ബലി തൻെറ പ്രതാപമേറിയ സൈന്യവുമായി, സ്വർഗ്ഗത്തെ ആക്രമിച്ചു. സ്വർഗ്ഗത്തിൻെറ തലസ്ഥാനനഗരി അതിസുന്ദരവും ഐശ്വര്യം നിറഞ്ഞതും വിപുലവുമായിരുന്നു. നന്ദനോദ്യാനങ്ങളിൽ വറ്റാത്ത നീരുറവകൾ. അവിടെ വസിക്കുന്ന പക്ഷിമൃഗാദികൾ. ദിവ്യനദിയായ ആകാശഗംഗയാൽ തീർത്ത കിടങ്ങാണ് കോട്ടക്കു ചുറ്റും. കോട്ടയുടെ ചുമരുകൾ തനി തങ്കംകൊണ്ടു തീർത്തവയുമാണ്. സ്വർഗ്ഗശിൽപ്പിയായ വിശ്വകർമ്മാവിൻെറ സങ്കൽപ്പത്തിലും കൈവിരുതിലുമാണ് നഗരം നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഭംഗിയായി നിർമ്മിച്ച പാതകളും നടപ്പാതകളും, അവിടങ്ങളിൽ രത്നങ്ങളും വിലപിടിച്ച കല്ലുകളും പതിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അനിതരസാധാരണമായ സൗന്ദര്യമുള്ള അപ്സരസ്സുകൾ ഒരിക്കലും കുറയാത്ത യൗവനവുമായി സ്വർണ്ണനിറമുള്ള പാതയിലൂടെ നടക്കുമ്പോൾ അവർക്കു സൗന്ദര്യമേറുന്നു. സ്വർഗ്ഗീയമായ സംഗീതം എങ്ങും കേൾക്കാം. അധാർമ്മികൾക്കീനഗരത്തിൽ പ്രവേശനമില്ല. ധർമ്മിഷ്ഠർക്കുമാത്രമാണിവിടെ പ്രവേശിക്കാനനുവാദമുള്ളു.

ബലിയുടെ സൈന്യം നഗരത്തെ കീഴടക്കുന്നതറിഞ്ഞ് നഗരവാസികൾ പരിഭ്രാന്തരായി. ഇന്ദ്രൻ ദേവഗുരുവായ ബ്രഹസ്പതിയെ സമീപിച്ച് ബലിക്ക് ഇവ്വിധമായ ശക്തിയെങ്ങിനെയുണ്ടായി എന്നാരാഞ്ഞു.

ബ്രഹസ്പതി പറഞ്ഞു:
ബലി എങ്ങിനെയാണിത്ര ശക്തിമാനായതെന്ന് നമുക്കറിയാം. മാമുനിമാരുടെ അനുഗ്രഹം കൊണ്ടാണിതു സാധിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഭൃഗുമുനിയും ആത്മസാക്ഷാത്കാരം നേടിയ മറ്റു മുനിമാരും ബലിയെ അനുഗ്രഹിച്ചിരിക്കുന്നു. അവരുടെ ആത്മീയശക്തി ബലിയിലേക്ക് സംക്രമിച്ചിരിക്കുന്നു. ബലിയോട് പൊരുതുന്നത് ബുദ്ധിയല്ല. അതുകൊണ്ട് സ്വർഗ്ഗത്തെ കുറച്ചു കാലത്തേക്ക് വിട്ടു കൊടുക്കുക. ബലിക്ക് മാമുനിമാരിൽ നിന്ന് കിട്ടിയ ഈ ശക്തിവിശേഷം താമസംവിനാ ഇല്ലാതാവും. ബലി മുനിമാരെ നിന്ദിക്കാനിട വരുമ്പോഴാണ് അതു സംഭവിക്കുക. അപ്പോൾ നിങ്ങൾക്ക് സിംഹാസനം തിരിച്ചു കിട്ടും. ഇന്ദ്രൻ ഒഴിഞ്ഞുപോയ സിംഹാസനം, ബലി കരസ്ഥമാക്കി.

ഗൃഹേഷു യേഷ്വതിഥയോ നാർച്ചിതാ: സലിലൈരപി
യദി നിര്യാന്തി തേ നൂനം ഫേരുരാജഗൃഹോപമാ: **(8-16-7)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഇന്ദ്രൻെറ മാതാവായ അദിതിക്ക് മകൻെറ പരാജയം മൂലം മനോദു:ഖമുണ്ടായി. ഈ സമയം തൻെറ ഭർത്താവായ കശ്യപമുനി തീവ്രസമാധിയിൽനിന്നും പുറത്തുവന്ന സമയമായിരുന്നു. ഉൻമേഷമില്ലാത്ത മുഖത്തോടുകൂടി ഭാര്യയേയും ചൈതന്യമില്ലാത്ത ഗൃഹാന്തരീക്ഷവും കണ്ട കശ്യപൻ ചോദിച്ചു.:

നമ്മുടെ ധാർമ്മിക കടമകൾ എൻെറ അസാന്നിദ്ധ്യത്തിൽ നീ അവഗണിച്ചുവോ? നിത്യവും യാഗാഗ്നി കൊളുത്തുന്നതിൽ വല്ല വീഴ്ച്ചയുമുണ്ടായോ? വാതിൽക്കൽ വന്നുമുട്ടിയ ഏതെങ്കിലും അപരിചിതർക്ക് ദാഹജലം പോലും നൽകാതെ വന്നുവോ? അങ്ങിനെ സംഭവിക്കുന്ന വീടുകൾ ചെന്നായ്ക്കളുടെ ഗുഹയ്ക്കു സമമാണ്. നിൻെറ കുട്ടികൾക്ക് സുഖം തന്നേയൊ?

മറുപടിയായി, താൻ ധർമ്മനിഷ്ഠകളും കടമകളും ഭംഗിയായിത്തന്നെ നിറവേറ്റുന്നുണ്ടെന്നും അസുരന്മാർ തൻെറ മക്കളുടെ മേൽ വിജയിച്ചിരിക്കുന്നതാണ് ദു:ഖകാരണമെന്നും അദിതി പറഞ്ഞു. - ഈ രാക്ഷസവർഗ്ഗത്തെ പരാജയപ്പെടുത്താനൊരു മാർഗ്ഗം കണ്ടുപിടിച്ചു തന്നാലും.

ഭഗവാൻെറ മായാശക്തിയിൽ വിസ്മയം പൂണ്ട കശ്യപമുനി മനുഷ്യരുടെ സത്യദർശനം മായാശക്തി കൊണ്ട് എങ്ങിനെയൊക്കെയാണ് മൂടുന്നതെന്ന് ചിന്തിച്ചു. മായാബന്ധങ്ങളോട് - ഭർത്താവ്, കുട്ടികൾ, കുടുംബം എന്നിവയോട് - ആസക്തി പൂണ്ട്, അനന്തവും നിത്യവുമായ പരമാത്മാവിനെ, നശ്വരമായ ദേഹമായി തെറ്റിദ്ധരിക്കുന്നു. എങ്കിലും അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു: നിൻെറ ആഗ്രഹസഫലീകരണത്തിനായി ഞാൻ -പയോവ്രതം- എന്ന ഒരു ആചരണം പറഞ്ഞു തരാം. ഇത് ഭഗവൽപ്രീതിയുണ്ടാക്കുകയും നിൻെറ സദാഗ്രഹങ്ങളെ പൂർത്തീകരിക്കുകയും ചെയ്യും.

ഈ വ്രതം ഫാൽഗുനമാസത്തിലെ പൗർണ്ണമിമുതൽ തുടങ്ങാവുന്നതാണ്. ദിവസവും മൂന്നുനേരം പ്രാർത്ഥന കളോടെ ദേഹത്ത് മണ്ണുരച്ചു തേച്ചു കുളിക്കണം. എന്നിട്ട് ഭഗവാൻെറ മഹിമയേറിയ വിവിധരൂപങ്ങളെ പ്രകീർത്തിച്ചു പ്രാർത്ഥിച്ച് മന്ത്രമുരുവിടണം. എന്നിട്ട് ഭഗവാനെ പൂജിക്കണം. സ്നാനം, നിവേദ്യം എന്നീ പൂജാവിധികൾ വഴിയാംവണ്ണം അനുഷ്ഠിക്കണം. അതേ അന്നം കൊണ്ട് കുറച്ച് ഭക്തരെ ഊട്ടുകയും രണ്ടു ബ്രാഹ്മണരെ പാൽക്കഞ്ഞിയൂട്ടുകയും വേണം. തൻെറ ബന്ധുമിത്രാദികളേയും സൽക്കരിക്കണം.

ഇത് പന്ത്രണ്ട് ദിവസം മുടങ്ങാതെ ചെയ്യുകയും ബ്രഹ്മചര്യനിഷ്ഠ അനുഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്യണം. വെറും നിലത്തു കിടന്നുറങ്ങി, ആരുമായും അനാവശ്യസംഭാഷണങ്ങളിലേപ്പെ്ടാതെ, പാലുമാത്രം ആഹാരമാക്കി ജീവിക്കണം.

പതിമൂന്നാമത്തെ ദിവസം സാധാരണ പൂജയും അവസാനം അഗ്നി പൂജയും വേണം. മഹാത്മാക്കൾക്ക് കയ്യയച്ച് ദാനം ചെയ്യണം. വലുപ്പചെറുപ്പമില്ലാതെ എല്ലാവർക്കും അന്നദാനം ചെയ്ത് സംതൃപ്തരാക്കണം. പ്രത്യേകിച്ച് അശരണർക്കും രോഗികൾക്കും, അസംതൃപ്തരായവർക്കും തൃപ്തി കൈവരുത്താൻ ശ്രമിക്കണം. ഇങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതിൽ ഭഗവൽപ്രീതിയിണ്ടാവുമെന്ന് അറിയുക. എന്നിട്ട് വ്രതനിഷ്ഠൻ തൻെറ ഉപവാസം അവസാനിപ്പിക്കണം.

ഈ വ്രതം ഏറ്റവും ഫലപ്രദമായ ഒന്നത്രെ. ഒരുവനാഗ്രഹിക്കുന്ന ഏത് ആഗ്രഹവും ലഭ്യമാക്കാൻ ശക്തിയുള്ളതാണ് പയോവ്രതം. അതുകൊണ്ട് പയോവ്രതമനുഷ്ടിച്ച് നിൻെറ ആഗ്രഹം സാധിച്ചാലും.

ॐ

ആയു: പരം വപുരഭീഷ്ടമതുല്യലക്ഷ്മീർദ്യോഭൂരസാ: സകലയോഗഗുണാസ്ത്രിവർഗ്ഗ:
ജ്ഞാനം ച കേവലമനന്ത ഭവന്തി തുഷ്ടാത്
ത്വത്തോ നൃണാം കിമു സപത്നജയാദിരാശീ: **(8-17-10)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
വിധിപ്രകാരം പന്ത്രണ്ട് ദിവസം അദിതി പയോവ്രതമാചരിച്ചു. മനവും ഹൃദയവും ഭഗവാനിലർപ്പിച്ചു ചെയ്ത വ്രതത്തിൻെറ അവസാനത്തിൽ ഭഗവാൻ സർവ്വൈശ്വര്യങ്ങളോടെ പ്രത്യക്ഷമായി. അദിതി ഭഗവാനെ നമസ്കരിച്ചെഴുന്നേറ്റ് അവിടുത്തെ മഹിമയെ വർണ്ണിക്കാൻ തുടങ്ങി.

ഗദ്ഗദകണ്ഠത്തോടെ പ്രേമപാരവശ്യത്തോടെ, കണ്ണീരോടെ അദിതി ഇങ്ങിനെ പാടി:
അങ്ങാണ് പൂജനീയൻ. ദുരിതമനുഭവിക്കുന്നവർക്ക് രക്ഷയും ശാന്തിയും നൽകാൻ അവിടുന്ന് അവതാരങ്ങളെടുക്കുന്നു. അങ്ങയുടെ പ്രസാദത്താൽ ഭക്തന് ആയുസ്സും, ശക്തിയും സൗന്ദര്യവുമുള്ള ശരീരവും, സർവ്വാഭീഷ്ടവും, സകലൈശ്വര്യവും, സ്വർഗ്ഗനരകങ്ങളും, ഭൂമിയും, ദിവ്യഗുണങ്ങളും ലഭ്യമാകുന്നു. മനുഷ്യജന്മത്തിൻെറ മൂന്നുലക്ഷ്യങ്ങളും വിജ്ഞാനം തന്നെയും, ശത്രുജയവും അവിടുത്തെ പ്രസാദത്താൽ ക്ഷിപ്രസാദ്ധ്യമത്രെ.

സർവ്വാന്തര്യാമിയായ ഭഗവാൻ അദിതിയെ അനുഗ്രഹിച്ചു പറഞ്ഞു:
അവിടുത്തെ ഉള്ളിലെ ആഗ്രഹമെന്തെന്നു ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നു. ദേവമാതാവേ, രക്ഷസീയരായ അക്രമികൾ പിടിച്ചടക്കിയ ഇന്ദ്രസിംഹാസനം തിരിച്ചു ലഭിക്കാനും അവിടുത്തെ പുത്രനായ ഇന്ദ്രനെ വീണ്ടും വാഴിക്കാനുമാണല്ലൊ നിങ്ങൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നത്. അത് സാധിതമാവും എന്നറിയുക. എന്നെ പൂജിച്ചത് വൃഥാവിലാവുകയില്ല തന്നെ. എങ്കിലും അസുരന്മാർ ഇപ്പോൾ അനുഭവിക്കുന്ന ഐശ്വര്യത്തിന് കാരണം അവർക്ക് ഋഷിമുനിമാരിൽനിന്നു കിട്ടിയ അനുഗ്രഹമാണ്. അവരുടെ മുനിഭക്തികൊണ്ട് കാലം അവർക്കനുകൂലമായിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് അവരെ ബലത്താൽ കീഴടക്കുക സാദ്ധ്യമല്ല തന്നെ. അതുകൊണ്ട് മറ്റെന്തെങ്കിലും മാർഗ്ഗം നോക്കുകതന്നെ. ഞാൻ അവിടുത്തെ പുത്രനായി ഒരംശാവതാരമായി പിറക്കാം. എന്നിട്ട് എന്താണു വേണ്ടതെന്ന്‌വെച്ചാൽ ചെയ്തുകൊള്ളാം. ഇതൊരു രഹസ്യമായിവച്ചാലും. അവിടത്തെ ഉദ്ദേശലക്ഷ്യം തീർച്ചയായും നിറവേറും.

കശ്യപമുനി തൻെറ അന്തർജ്ഞാനംകൊണ്ട് തൻെറ മനസ്സിൽ കുടിയേറിയ ഭഗവൽക്കിരണത്തെ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ഭഗവാനെ അതിതീവ്രമായി ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ട് ഈ കിരണത്തെ തൻെറ രേതസ്സിനോടൊപ്പം അദിതിയുടെ യോനിയിൽ നിക്ഷേപിച്ചു. അനേകവർഷത്തെ തപശ്ചര്യകൊണ്ടും നിഷ്ഠകൊണ്ടും സമാധിസമയത്ത് സൂക്ഷിച്ചുവച്ച രേതസ്സിന് ആർജ്ജവം കൂടുതലുമായിരുന്നു. അദിതിയടെ ഉദരത്തിൽ പ്രഭാപൂരിതനായ ഭഗവാനെ ദർശിച്ച ബ്രഹ്മാവ് ഭഗവാനെ ഇപ്രകാരം സ്തുതിച്ചു: ഭഗവാൻ, അവിടുന്ന് മൂന്ന് ലോകങ്ങളും കൈയ്യാളുന്നു, എന്നാൽ അവയ്ക്കെല്ലാമതീതനുമാണവിടുന്ന്. ഈ വിശ്വം മുഴുവൻ അവിടുന്നിൽ നിലനിൽക്കുന്നു. വെള്ളത്തിൽ പൊങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ഒരു വൈക്കോൽത്തുരുമ്പുപോലെയാണ് ഈ വിശ്വം മുഴുവനും. അങ്ങുതന്നെ എല്ലാ സൃഷ്ടികളും നടത്തുന്നു. എന്നിട്ടവകളിൽ അന്തര്യാമിയായി പ്രവേശിക്കുന്നു. ഭഗവാൻ എന്നെന്നും വിജയിക്കട്ടെ.

വേദപുരാണങ്ങളിൽ, ഭഗവൽപ്രസാദത്താൽ ഭക്തന് ഐശ്വര്യം ലഭിക്കും എന്ന് വായിക്കാം.
എന്നാൽ മറ്റു ചിലേടത്ത് ഭഗവാൻ ഭക്തൻെറ ഐശ്വര്യം കവർന്നുകൊണ്ടാണവനെ അനുഗ്രഹിക്കുക എന്നും പറയുന്നു. ഐശ്വര്യാനൈശ്വര്യങ്ങൾ രണ്ടും ഭഗവൽപ്രസാദങ്ങളത്രെ. എന്നാൽ അതും ശരിയല്ലെന്ന് ശാസ്ത്രം പറയുന്നു. ഇവ രണ്ടും മനോജന്യങ്ങളത്രെ. അതുകൊണ്ട് വിവേകിയായ ഒരുവൻ ഐശ്വര്യത്തേയും അനൈശ്വര്യത്തേയും യാതൊന്നിൻേറയും പേരിൽ ആരോപിക്കുന്നില്ല.

ആദ്യാഗ്നയോ മേ സുഹുതാ യഥാവിധി
ദ്വിജാത്മജ ത്വച്ചരണാവനേജനൈ:
ഹതാംഹസോ വാർഭിരിയം ച ഭൂരഹോ
തഥാ പുനീതാ തനുഭി: പദൈസ്തവ (8-18-31)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
വിജയദ്വാദശി എന്നറിയപ്പെടുന്ന പുണ്യദിനത്തിൽ ഭാദ്രപദമാസത്തിലെ ശുക്ലപക്ഷത്തിൻെറ പന്ത്രണ്ടാം ദിനത്തിൽ, ചന്ദ്രൻ ശ്രാവണത്തിൽ നിൽക്കുന്ന അഭിജിത്ത് എന്നറിയപ്പെടുന്ന ദിനത്തിൽ, കശ്യപമുനിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ അദിതിയുടെ മകനായി ഭഗവാൻ അവതരിച്ചു. എല്ലാ സ്വർഗ്ഗവാസികളും ആഹ്ലാദഭരിതരാവുകയും ആ ദിനം കൊണ്ടാടുകയും ചെയ്തു. ഭഗവാൻെറ അവതാരമാതാപിതാക്കളായ കശ്യപനും അദിതിയും അതീവ സന്തുഷ്ടരായി -ഭഗവാൻ ജയിപ്പൂതാക- എന്നു പ്രഖ്യാപിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഭഗവാൻെറ അവതാരസമയത്തു തന്നെ നാലുതൃക്കരങ്ങളും മറ്റു ദിവ്യവസ്തുക്കളും ഉണ്ടായിരുന്നു. മഞ്ഞപ്പട്ടുടയാടയും ചാർത്തി ഭഗവാൻ കാണപ്പെട്ടു. എന്നാൽ ക്ഷണനേരംകൊണ്ട് ഭഗവാൻ കുള്ളനായ ഒരു ബാലൻെറ രൂപമെടുത്തു.

ബാലന് ഉപനയനം നടത്തുവാൻ അവർ തീരുമാനിച്ചു. ദേവന്മാർ സ്വയം ആശംസകൾ അർപ്പിക്കാനെത്തി. ബ്രഹസ്പതിയാണ് പൂണൂൽ നൽകിയത്. കശ്യപൻ പുല്ലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ വസ്ത്രം നൽകി. ഭൂമീദേവി, മാൻതോൽ നൽകി. സോമൻ, ദണ്ഡു നൽകി. അദിതി, വസ്ത്രങ്ങൾ നൽകി. ആകാശദേവനായ ദ്യായു: ബാലന് കുട നൽകി. ബ്രഹ്മാവ് കമണ്ഡലവും സരസ്വതി രുദ്രാക്ഷവും നൽകി. കുബേരൻ ഭിക്ഷാപാത്രവും ഉമ ഭിക്ഷയും നൽകി.

ബലി ഭഗവൽപ്രീതിക്കായി അശ്വമേധയാഗം നടത്തുന്നു എന്നറിഞ്ഞ വാമനൻ അവിടേക്കു പോയി. വാമനൻ കടന്നുചെല്ലുമ്പോൾ യാഗശാല മുഴുവൻ പ്രഭാപൂരം കൊണ്ടു. ഋഷിമുനിമാരേക്കാൾ തേജസ്സുറ്റവനായി ഭഗവാൻ വിളങ്ങി. യാഗസഭ മുഴുവൻ എഴുന്നേറ്റു നിന്ന് വാമനനെ സ്വീകരിച്ചു. ബലി സ്വയം വാമനനെ ഉചിതമായി സ്വീകരിച്ചാനയിച്ച് അതിഥിയുടെ പാദം കഴുകി. ആ തീർത്ഥജലം തലയിൽ തളിച്ചു. എന്നിട്ട് വാമനനോടു പറഞ്ഞു: സ്വാഗതം മഹാത്മാവേ, നമസ്കാരം. ഇന്നത്തെ ദിനം എനിക്ക് സർവ്വഥാ ഏറ്റവും അനുഗ്രഹീതമായ ഒന്നത്രെ. ഞങ്ങളുടെ പൂർവ്വീകർ പോലും അനുഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇന്നത്തെ യാഗാഗ്നിക്ക് പ്രത്യേകമൊരു പവിത്രത കാണപ്പെടുന്നു. യഥോചിതമാണവ തെളിയുന്നതെന്നും എനിക്കു തോന്നുന്നു. അങ്ങയുടെ പാദതീർത്ഥം തളിച്ചതുകൊണ്ട് ഈ നാടും ഞാനും സർവ്വ പാപങ്ങളിൽ നിന്നും മുക്തമായിരിക്കുന്നു. അങ്ങേക്ക് വേണ്ടതെന്താണെങ്കിലും എന്നിൽ നിന്നു സ്വീകരിക്കാൻ ഞാനങ്ങയോട് താഴ്മയായി അപേക്ഷിക്കുന്നു.

യാവന്തോ വിഷയാ: പ്രേഷ്ഠാസ്ത്രിലോക്യാമജിതേന്ദ്രിയം
നശക്നുവന്തി തേ സർവേ പ്രതിപൂരയിതും നൃപ (8-19-21)
തസ്മാത് ത്രീണി പദാന്യേവ വൃണേ ത്വദ്വരദർഷഭാത്
ഏതാവതൈവ സിദ്ധോ*f*ഹം വിത്തം യാവത് പ്രയോജനം (8-19-27)

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഭഗവാൻ, ബലിയുടെ വാക്കുകളിൽ അതീവ സന്തുഷ്ടനായി ഇങ്ങിനെ മറുപടിയരുളി. മഹാരാജൻ, അങ്ങയുടെ പ്രപിതാമഹന്മാരുടെ യശസ്സിനുതകുംവിധമാണങ്ങു സംസാരിക്കുന്നത്. മുത്തച്ഛനായ ഭക്തോത്തമൻ പ്രഹ്ലാദൻെറ യശസ്സിനും ചേർന്ന വിധമാണവിടുന്ന് നൽകിയ സ്വീകരണം. അങ്ങയുടെ കുലത്തിൽ പിറന്ന ആരും ഒരു ഭിക്ഷാംദേഹിയെ വെറും കയ്യോടെ പറഞ്ഞയക്കുകയോ ഏതെങ്കിലും യുദ്ധത്തിൽ നിന്നു പിന്മാറുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ല. വിഷ്ണു, ഹിരണ്യാക്ഷനെ വധിച്ചുവെങ്കിലും അതിനുശേഷം ഏറെക്കാലം തൻെറ ശത്രുവിൻെറ അപദാനങ്ങൾ ഭഗവാൻ തന്നെ പറഞ്ഞിരുന്നു. സഹോദരൻെറ വധത്തെപ്പറ്റി അറിഞ്ഞ ഹിരണ്യകശിപു വിഷ്ണുസവിധത്തിൽ പ്രതികാരത്തിനായി ചെന്നു. വിഷ്ണുവിന് അവനെ നേരിടണമെന്നു ണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഭഗവാൻ സ്വയം ചെറിയ രൂപമെടുത്ത് അസുരൻെറ നാസികകളിലൂടെ കയറി അവൻെറ ഹൃദയത്തിൽ സ്ഥാനം പിടിച്ചു. ഹിരണ്യകശിപു പുറമെയെല്ലാം തിരഞ്ഞുവെങ്കിലും വിഷ്ണുവിനെ കാണായ്കയാൽ വിഷ്ണു ജീവിച്ചിരിപ്പില്ലെന്ന നിഗമനത്തിലെത്തി തിരച്ചിൽ അവസാനിപ്പിച്ചു. ശത്രുത നിലനിൽക്കുന്നത് ശ്മശാനം വരെ മാത്രമെയുള്ളു. നിങ്ങളുടെ കുലത്തിൽ വിരോചനൻ ദേവന്മാർക്കു വേണ്ടി സ്വയം ബലികഴിച്ചു. താങ്കൾ ഈ കുലത്തിൻെറ യോഗ്യതക്കു ചേർന്ന അനന്തരാവകാശിയെന്നറിവുള്ളതിനാൽ എൻെറ മൂന്ന് കാലടിയാൽ അളക്കാവുന്നത്ര ഭൂമിയാണ് ഞാൻ ദാനമായി ചോദിക്കുന്നത്.

തൻെറ പ്രപിതാമഹന്മാരുടെ അപദാനങ്ങൾ അതിഥി പറയുന്നത് കേട്ട് ബലി സന്തുഷ്ടനായി. എന്നാൽ കുറച്ചുകൂടെ എന്തെങ്കിലും ദാനം ആവശ്യപ്പെടാൻ വാമനനോടഭ്യർത്ഥിച്ചു. എൻെറയടുത്തു നിന്നും പോവുന്നവർ പിന്നീട് യാചിക്കാനിടവരരുത്. അതിനു മറുപടിയായി ഭഗവാൻ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു: മൂന്നു ലോകങ്ങളിലേയും വസ്തുവകകൾ കൊണ്ടുപോലും ഇന്ദ്രിയനിയന്ത്രണമില്ലാത്ത ഒരുവന് സംതൃപ്തി യുണ്ടാക്കുക അസാദ്ധ്യം. കൂടുതൽ കിട്ടുന്തോറും ഇനിയും കൂടുതൽ വേണമെന്ന ആഗ്രഹം അവനുണ്ടാവുന്നു. അസംതൃപ്തിയും അത്യാഗ്രഹവും ജീവാത്മാക്കളുടെ ദേഹാന്തരപ്രാപ്തിക്കിടവരുത്തുന്നു. സംതൃപ്തി, മുക്തി ലഭിക്കാൻ സഹായിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഈ മൂന്നടി ഭൂമികൊണ്ട് ഞാൻ സംതൃപ്തനാണ്. വാമനൻെറ അപക്വതയിൽ പരിഹാസപൂർവ്വം ചിരിച്ച് വാമനന് ഭൂമി നൽകാൻ ബലി എഴുന്നേറ്റു. എന്നാൽ ശുക്രമുനി ബലിയെ തടഞ്ഞു. രാജാവേ, ഈ കുള്ളൻ ബ്രാഹ്മണൻ ഭഗവാൻ വിഷ്ണു തന്നെയാണ്. അങ്ങയുടെ ആധിപത്യം നശിപ്പിക്കാനായി ഇങ്ങിനെയൊരു ദാനമാവശ്യപ്പെടുകയാണ്. ക്ഷണനേരം കൊണ്ട് വിശ്വരൂപം പൂണ്ട് വിശ്വം മുഴുവനും രണ്ടു ചുവടുകൊണ്ടളന്നാൽ മൂന്നാമത്തെ ചുവടിനു സ്ഥലം കൊടുക്കാൻ അങ്ങേയ്ക്കാവുമോ? അങ്ങയുടെ ഈ ദാനപ്രതിജ്ഞയെ ഞാൻ അംഗീകരിക്കുന്നില്ല. ഒരു ഗൃഹസ്ഥൻ തൻെറ സമ്പാദ്യം ഉപയോഗിക്കേണ്ടത് ധാർമ്മീകപുണ്യം, അഭിമാനം, ധനസമ്പാദനം, വിനോദം എന്നിവയ്ക്കും സ്വന്തം ആവശ്യങ്ങൾക്കും ബന്ധുമിത്രാദികൾക്കുവേണ്ടിയും ആണ്. താങ്കൾ സ്വയം ഉപജീവനമാർഗ്ഗം കൊടുത്തു കളയരുത്. എല്ലാ ഭിക്ഷാംദേഹികളോടും -ഓം- എന്നുച്ചരിച്ച് ദാനം ചെയ്യുന്നവരുടെ സ്വത്ത് നശിക്കുകയും അവരുടെ ശേഷകാലം അസംതൃപ്തമായിരിക്കുകയും ചെയ്യും. എന്നാൽ സ്വത്തുള്ളപ്പോൾ - ഇല്ല- എന്നു പറയുന്നവൻ തൻെറ അഭിമാനം കളഞ്ഞ് -ചത്തതിനൊക്കുമേ ജീവിച്ചിരിക്കിലും- എന്ന മട്ടിലുള്ള ജീവിതം നയിക്കുന്നു. എന്നാൽ സ്വരക്ഷയ്ക്കു വേണ്ടിയും അക്രമമില്ലാതാക്കാൻ വേണ്ടിയും, സ്ത്രീകളോടും, തമാശയായിട്ടും, വിവാഹത്തിനും, ജീവരക്ഷയ്ക്കും, അത്യാപത്തിലും, ഗോരക്ഷയ്ക്കും, മഹാത്മാക്കളുടെ രക്ഷയ്ക്കും, പ്രതിജ്ഞാ ലംഘനം ആകാം. കള്ളത്തരം അങ്ങിനെ ജീവരക്ഷ നൽകുമ്പോൾ ജീവവൃക്ഷത്തിൻെറ ഫലം സത്യം തന്നെയത്രെ.

മധുവ്രതസ്രഗ്വനമാലയാ വൃതോ രരാജ രാജൻ ഭഗവാനുരുക്രമ:
ക്ഷിതിം പദൈകേന ബലേർ വിചക്രമേ നഭ: ശരീരേണ ദിശശ്ച ബാഹുഭി: **(8-20-33)**
പദം ദ്വിതീയം ക്രമതസ്ത്രി വിഷ്ടപം നവൈ തൃതീയായ തദീയമണ്വപി
ഉരുക്രമസ്യാങ്ഘ്രിരുപര്യുപര്യഥോ മഹർജ്ജനാഭ്യാം തപസ: പരം ഗത: **(8-20-34)**

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഒരു നിമിഷം മൗനം പൂണ്ടശേഷം മനസ്സിനെ ഏകാഗ്രമാക്കി അന്തർമുഖനായി ബലി ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: പൂജനീയരായ മഹാത്മാക്കളേ, നിങ്ങൾ പറയുന്ന ഗൃഹസ്ഥാശ്രമധർമ്മം ഞാൻ മനസ്സിലാക്കുന്നു. എന്നാൽ ഞാനിപ്പോൾ ഓർക്കുന്നത് ഭൂമീമാതാവന്റെ പ്രഖ്യാപനമാണ്. അസത്യത്തിലും വലിയ പാപമില്ല എന്നതത്രേ അത്. സമ്പത്ത് ഒരുവനെ അവന്റെ മരണത്തോടെ കൈവിട്ട് പോവുന്നു. എന്നാൽ എന്തു കൊണ്ട് അവൻ സ്വയം നേരത്തെ തന്നെ സമ്പത്തിനെ ഉപേക്ഷിച്ചുകൂടാ? മഹാമനസ്ക്കരായ ദദീചിയും ശിബിയും മറ്റുള്ളവർക്ക് ജീവിക്കാനായി സ്വയം ബലികഴിച്ചവരാണല്ലോ. നമ്മുടെ പ്രഗത്ഭരും വീരൻമാരുമായ പൂർവ്വപിതാക്കൾ ഉണ്ടാക്കിയ സമ്പത്തും, അവരുടെ ഉല്ലാസജീവിതവുമെല്ലാം ലോകം എന്നേ മറന്നു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവരുടെ ബഹുമതികൾ മാത്രം ജനങ്ങൾ ഓർക്കുന്നു. വലിയ നായകന്മാരെ കാണാൻ അത്ര പ്രയാസമൊന്നുമില്ല, എന്നാൽ തന്റെ സമ്പാദ്യം മുഴുവൻ മറ്റൊരാൾക്ക് വേണ്ടി നൽകുന്ന ഒരാളെ കാണുക ക്ഷിപ്രസാദ്ധ്യമല്ല തന്നെ. അത് ഭഗവാൻ വിഷ്ണുതന്നെയോ നികൃഷ്ഠനായ ഒരു ശത്രുവോ ആണെങ്കിൽ കൂടി ഞാൻ എന്റെ വാക്കു പാലിക്കുകതന്നെ ചെയ്യും. കുള്ളനായ ഈ ബ്രാഹ്മണൻ ചോദിക്കുന്ന ഭൂമി ഞാൻ നൽകുക തന്നെ ചെയ്യും. അയാളെന്നെ ബന്ധനസ്ഥനാക്കുകയാണെങ്കിൽ പോലും ഞാനദ്ദേഹത്തെ ഉപദ്രവിക്കുകയില്ല. എന്റെ വാക്കിൽനിന്നു പിന്മാറുകയുമില്ല. ശുക്രാചാര്യൻ, ബലിയുടെ ഗുരുവിന്റെ വാക്കുകളോടുള്ള ബഹുമാനമില്ലായ്മയിലും ധിക്കാരത്തിലും ക്രുദ്ധനായി അദ്ദേഹത്തെ ശപിച്ചു: നീ ഗുരുവിന്റെ വാക്കുകളെ ധിക്കരിച്ചതിനാൽ നിന്റെ പദവിയിൽ നിന്ന് നിഷ്കാസിതനായിത്തീരും. ഈ ശാപം പോലും ഭഗവദേച്ഛയിൽ നിന്നുണ്ടായതത്രെ. ശാപം കിട്ടിയിട്ടും ചാഞ്ചല്യമേതുമില്ലാതെ ബലി ദാനകർമ്മം യഥാവിധി നിർവ്വഹിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു. സ്വർഗ്ഗവാസികൾ ബലിയുടെ അപദാനം വാഴ്ത്തി. ഈ കുലീനൻ വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള ഒരു കാര്യമാണ് ഇപ്പോൾ ചെയ്തത്. അയാൾ തന്റെ അധീനതയിലുള്ള മൂന്നു ലോകങ്ങളും തന്റെ ശത്രുവിന് കൊടുത്തിരിക്കുന്നു. അതിന്റെ പരിണിതഫലങ്ങൾ മുഴുവനുമറിഞ്ഞിട്ടു തന്നെയാണീ പുണ്യാത്മാവങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതും.

അതേ സമയം ഭഗവാൻ വിശ്വത്തോളം വലുതായി, വിശ്വം മുഴുവനും നിറഞ്ഞു വിളങ്ങി. ബലി വിശ്വരൂപം നോക്കിക്കണ്ടു. ഉപ്പൂറ്റിയിൽ നരകങ്ങൾ. കാൽപ്പാദങ്ങളിൽ ഭൂമി. കണങ്കാലിൽ പർവ്വതങ്ങൾ. മുട്ടുകളിൽ ആകാശം. തുടകളിൽ കാറ്റ്. കൗപീനത്തിൽ സന്ധ്യ. ആസനത്തിൽ അസുരന്മാർ. ലിംഗത്തിൽ സൃഷ്ടി കർത്താക്കളായ ഋഷികൾ. പൊക്കിളിൽ ആകാശം. പാർശങ്ങളിൽ സപ്തസമുദ്രങ്ങൾ. മാറിടത്തിൽ നക്ഷത്രങ്ങൾ. ഹൃദയത്തിൽ ധർമ്മം. മുലകളിൽ ഋതവും സത്യവും. മനസ്സിൽ ചന്ദ്രനും. നെഞ്ചിൽ ശ്രീദേവിയും. തൊണ്ടയിൽ ശബ്ദവും. കൈകളിൽ ദേവന്മാരും. ചെവികളിൽ നാലു ദിക്കുകളും. കിരീടത്തിൽ സ്വർഗ്ഗവും. തലമുടിയിൽ മേഘവും. നാസികയിൽ വായുവും. കണ്ണിൽ സൂര്യനും. വായിൽ അഗ്നിയും. നാവിൽ വേദങ്ങളും. അണ്ണാക്കിൽ ജലവും. പുരികങ്ങളിൽ നീതിനിയമാദികളും. കൺപീലികളിൽ ദിനരാത്രങ്ങളും. നെറ്റിത്തടത്തിൽ ക്രോധവും. ചുണ്ടിൽ അത്യാഗ്രഹവും. സ്പർശത്തിൽ പ്രേമവും. നിഴലിൽ മരണവും. ചിരിയിൽ മായയും. മുടിയിൽ വൃക്ഷലതാദികളും. രേതസ്സിൽ ജലവും. പുറത്ത് അധർമ്മവും. ധമനികളിൽ നദികളും. നഖങ്ങളിൽ ദേവന്മാരും ഋഷികളും ബലി ദർശിച്ചു. ദിവ്യമായ വിശ്വരൂപം ദർശിച്ച് അതിൽ അന്തർലീനമായിരിക്കുന്ന ശക്തികളെ ആയുധങ്ങളെന്ന് ധരിച്ച് രാക്ഷസന്മാർ ഭയചകിതരായി. ഭഗവാൻ ഒറ്റ ചുവടുകൊണ്ട് ഭൂമി മുഴുവൻ അളന്നു. ശൂന്യാകാശം മുഴുവനും ആ വിശ്വരൂപം നിറഞ്ഞു നിന്നു. ദിക്കുകൾ, ഭഗവാന്റെ കൈകളായി. രണ്ടാമത്തെ ചുവടു കൊണ്ട് സ്വർഗ്ഗങ്ങൾ മുഴുവനുമളന്നു. മൂന്നാമത്തെ ചുവടു വയ്ക്കാനിടമുണ്ടായിരുന്നില്ല.

യോ നോ ഭവായ പ്രാഗാസീദഭവായ ദിവൌകസാം
സ ഏവ ഭഗവാനദ്യ വർത്തതേ തദ്വിപര്യയം (8–21–21)
ബലേന സചിവൈർബുദ്ധ്യാ ദുർഗ്ഗൈർമ്മന്ത്രൌഷധാദിഭി:
സാമാദിഭിരുപായൈശ്ച കാലം നാത്യേതി വൈ ജന: (8–21–22)

ശുകമുനി തുർന്നു:
സൃഷ്ടികർത്താവായ ബ്രഹ്മാവും മറ്റു സ്വർഗ്ഗവാസികളും ദേവതകളും മഹർഷിമാരും ഭഗവാൻെറ ചരണം വന്ദിച്ചു. രണ്ടാമത്തെ ചുവട് ദേവന്മാരുടെ പരമോന്നതപീഠത്തിലും എത്തിയിരുന്നുവല്ലോ. പൂജാവിധികളുടെ ഭാഗമായി ബ്രഹ്മാവ് വിഷ്ണുപാദത്തിങ്കലർപ്പിച്ച ജലം താഴെക്കൊഴുകി ഗംഗയായിത്തീർന്നു. പിന്നീട് ഭഗവാൻ വാമനരൂപത്തിലേക്ക് തിരിച്ചു വന്നു.

ഭഗവാൻ വിഷ്ണു, തങ്ങളുടെ രാജാവിനെ സ്ഥാനഭ്രഷ്ടനാക്കാൻ ചെയ്ത ചതിപ്രയോഗത്തിൽ കോപിഷ്ടരായ രാക്ഷസന്മാർ ബലിക്കു വേണ്ടി പോരാടാൻ തിരുമാനിച്ചെഴുന്നേറ്റു. വ്രതസമയത്തായതു കൊണ്ട് ബലിക്ക് പോരാടുക വയ്യല്ലോ. അവരെഴുന്നേറ്റപ്പോൾ വിഷ്ണു പാർഷദന്മാരും എഴുന്നേറ്റ് അസുരന്മാരുമായി യുദ്ധമായി. ഭഗവൽസേവകരുടെ ബലംകൊണ്ട് രാക്ഷസന്മാർ കുറെ ചത്തൊടുങ്ങി.

ബലി അപ്പോൾ തൻെറ അനുയായികളോടു പറഞ്ഞു:
ഏതൊരു ഭഗവാനാണോ നമുക്ക് കുറച്ചുമുൻപ് നന്മയും വിജയവുമരുളി ദേവന്മാരുടെ പരാജയത്തിന് ഹേതുവായി വർത്തിച്ചത്, അതേ ഭഗവാൻ അതിനു വിപരീതമായി വർത്തിക്കുന്നു. ആർക്കും സമയത്തെ ശക്തി കൊണ്ടോ. നയം കൊണ്ടോ, ബുദ്ധി കൊണ്ടോ, പടകളെക്കൊണ്ടോ, മന്ത്രങ്ങളാലോ, മരുന്നിനാലോ, സാമ ദാന ഭേദ ദണ്ഡ മാർഗ്ഗങ്ങളാലോ വിജയിക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല തന്നെ. അതുകൊണ്ട് ഈ വ്യഥായതത്തിൽനിന്നു പിന്തിരിഞ്ഞാലും. ആത്മസംയമനത്തോടെ, നമുക്കുള്ള കാലവും വരും എന്നു കരുതി, അതുവരെ കാത്തിരിക്കുക. രാക്ഷസർ ആയുധം താഴെ വച്ചു. വിഷ്ണുദാസനായ ഗരുഡൻ, ബലിയെ വരുണപാശംകൊണ്ട് ബന്ധിച്ചു. ആ സമയത്ത് ഭൂമിയിലേയും സ്വർഗ്ഗത്തിലേയും വാസികൾ നിലവിളിച്ചു.

വാമനൻ ബലിയോടു പറഞ്ഞു:
താങ്കൾ എനിക്കു മൂന്നു ചുവടു ഭൂമിയാണ് തന്നത്. ഒന്നാമത്തേതു കൊണ്ട് ഭൂതലം മുഴുവനും രണ്ടാമത്തേതു കൊണ്ട് സ്വർഗ്ഗങ്ങളും ഞാൻ അളന്നു കഴിഞ്ഞു. എങ്ങിനെയാണ് നിങ്ങൾ മൂന്നാമത്തെ ചുവടുവയ്ക്കാൻ സ്ഥലം കണ്ടെത്തി ദാനവ്രതം പൂർത്തിയാക്കാൻ പോകുന്നത്? അതിനു സാധിച്ചില്ലെങ്കിൽ പ്രതിജ്ഞാലംഘന പാപം ഉണ്ടാകുന്നതാണ്. അങ്ങിനെയുള്ള കുറ്റങ്ങൾക്കുള്ള ശിക്ഷ, നരകജീവിതം തന്നെയാണ്. നിങ്ങളുടെ ഗുരുവും അങ്ങിനെയാണ് തീരുമാനിച്ചിട്ടുള്ളത്. വാഗ്ദാനം നിറവേറ്റാൻ കഴിയാത്ത ഒരുവനും ഭൂമിയിൽ സ്ഥാനമില്ല. അപ്പോൾ സ്വർഗ്ഗത്തിലെ കാര്യം പറയേണ്ടതില്ല. അങ്ങിനെ അയാൾ നരകത്തിലേക്ക് പോവുന്നു.

ബ്രഹ്മൻ യമനുഗൃഹ്ണാമി തദ്വിശോ വിധുനോമ്യഹം
യന്മദ: പുരുഷ: സ്തബ്ധോ ലോകം മാം ചാവമന്യതേ (**8–22–24**)
യദാ കദാചിജ്ജീവാത്മാ സംസരൻ നിജകർമ്മഭി:
നാനായോനിഷ്വനീശോ*ƒ*യം പൌരുഷീം ഗതിമാവ്രജേത് (**8–22–25**)
ജന്മ കർമ്മവയോരൂപവിദ്യൈശ്വര്യധനാദിഭി :
യദ്യസ്യ ന ഭവേത് സ്തംഭസ്തത്രായം മദനുഗ്രഹ : (**8–22–26**)

ബലി പറഞ്ഞു:
ഭഗവൻ, മൂന്നാമത്തെ ചുവട് എൻെറ ശിരസ്സിൽ വച്ചുകൊള്ളുക. ഒരാളുടെ ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ട സമ്പാദ്യം സ്വന്തം ശിരസ്സാണല്ലോ. ദിവ്യനും ഉന്നതനുമായ ഒരാളുടെ പക്കൽനിന്നും കിട്ടുന്ന ശിക്ഷപോലും അനുഗ്രഹ മത്രെ. ശത്രു പോലെ വന്ന അവിടുന്ന് വാസ്തവത്തിൽ എനിക്ക് ഏറ്റവും വലിയ ഉപകാരിയായിരിക്കുന്നു. കാരണം അവിടുത്തെ പ്രവൃത്തികൊണ്ട്, അധികാരം കൈയാളുന്നതിലുള്ള ദുഷ്സാദ്ധ്യതകൾ ക്ഷണനേരം കൊണ്ട് ഞങ്ങൾക്ക് നേരിട്ട് മനസ്സിലായി. എൻെറ മുത്തച്ഛൻ പ്രഹ്ലാദൻ അങ്ങയുടെ പാദങ്ങളിലഭയം തേടി. തന്നെ ഉപേക്ഷിക്കുന്ന ശരീരത്തോട് പ്രേമം തോന്നിയിട്ട് പ്രയോജനമില്ലെന്ന് ആ മഹാനുഭാവൻ അറിഞ്ഞിരുന്നു. ബന്ധുക്കൾ, മരണശേഷം സ്വത്ത് തട്ടിയെടുക്കാൻ വെമ്പലുള്ളവരും, ഭാര്യ, തന്നോടുള്ള മായാമതിഭ്രമം കാരണം ദേഹാന്തരപ്രാപ്തിക്കിടവരുത്തുന്നവളും, ഗൃഹം ലൗകീകബന്ധത്തെ തീവ്രമാക്കുന്നതുമത്രെ. അങ്ങയുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ഞാൻ ഭാഗ്യമായി കരുതുന്നു.

ആ സമയത്ത് പ്രഹ്ലാദൻ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ട് പറഞ്ഞു:
ഭഗവൻ, അവിടുന്നാണല്ലോ ബലിക്ക് രാജാധികാരം നൽകിയതും ഇന്ദ്രപദവിയും അധികാരങ്ങളും നേടാനിടയാക്കിയതും. ഇപ്പോൾ അങ്ങതു തിരിച്ചെടുക്കുന്നു. അങ്ങയുടേതു തന്നെയായ ഇവയിൽ നിന്ന് മുക്തനായി ബലി, അഹങ്കാരത്തിൽനിന്നും മോഹവലയത്തിൽനിന്നും രക്ഷനേടുമല്ലോ.

ബലിയുടെ ഭാര്യയായ വിന്ധ്യാവലി പറഞ്ഞു:
ഈ വിശ്വം മുഴുവനും അവിടത്തെ സൃഷ്ടിയാണല്ലൊ. അജ്ഞാനികൾ മാത്രമെ വിശ്വത്തിലെ ഓരോ ഭാഗങ്ങൾ തിരിച്ച് അധികാരികളെന്ന് നടിക്കുകയുള്ളു. എല്ലാം അവിടുത്തേതു തന്നെയാവുമ്പോൾ അവിടുത്തേക്ക് എന്തെങ്കിലും ദാനം ചെയ്യാൻ ആരേക്കൊണ്ട് കഴിയും?

ബ്രഹ്മാവ് പ്രാർത്ഥിച്ചു:
അവിടുത്തെ പൂജിച്ച ബലിക്ക് ദു:ഖമുണ്ടാക്കുന്നതെങ്ങിനെ? അദ്ദേഹത്തെ മുക്തനാക്കിയാലും.

ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:
ഞാൻ ആരെയെങ്കിലും അനുഗ്രഹിക്കുമ്പോൾ ആദ്യം അവരുടെ ഭാഗ്യങ്ങളും സ്വത്തുക്കളും അവരിൽ നിന്നകറ്റുന്നു. അവ ഒരുവന് മറ്റുള്ളവരെ നിന്ദിക്കാനും എന്നെപ്പോലും അപഹസിക്കാനും ഇടവരുത്തുന്നു. എന്നാൽ ഏതൊരുവൻ സ്വത്തുകൊണ്ടോ, കുലമഹിമയാലോ, പുണ്യകർമ്മങ്ങളാലോ, യുവത്വംകൊണ്ടോ, വിദ്യ, ശക്തി, ധനം എന്നിവയാലോ ചഞ്ചലപ്പെടാതേയും, അഹങ്കാരിയോ ധിക്കാരിയോ ആവാതേയും ഇരിക്കുന്നുവോ, അവൻെറ അത്തരത്തിലുള്ള ഭാഗ്യവും എൻെറ അനുഗ്രഹമാണ്. ബലി എൻെറ മായയെ അതിജീവച്ചിരിക്കുന്നതിനാലാണ് ഈ ദുർഘടസന്ധിയിലും പതറാതിരിക്കുന്നത്. തൻെറ ബന്ധുമിത്രാദികൾ ഉപദേശിച്ചിട്ടും തൻെറ പ്രതിജ്ഞ നിറവേറ്റാൻ ബലി തയ്യാറായി. എൻെറ സാമ്രാജ്യത്തിലൊരു സ്ഥാനത്തിന് ബലി സർവ്വഥാ അർഹനത്രെ. ഇന്ദ്രപദവി കിട്ടുക എന്നൊരാഗ്രഹം മനസ്സിൽ ഇപ്പോഴും ഉള്ളതിനാൽ അടുത്ത മന്വന്തരത്തിൽ ബലിക്ക് ഇന്ദ്രപദവി ലഭിക്കും. അതുവരെ ബലി നരകങ്ങൾ ഭരിക്കും. ആ പദവി ദേവന്മാർക്കു പോലും പ്രിയങ്കരമത്രെ. എൻെറ ചക്രം ബലിയെ രാക്ഷസവാസനകളിൽനിന്നും രക്ഷിക്കുന്നതാണ്. ഗദാധാരിയായി ഞാൻ സ്വയം ബലിയുടെ അധോലോകങ്ങൾക്കു കാവൽ നിൽക്കുന്നതുമാണ്.

ചിത്രം തവേഹിതമഹോ ƒമിതയോഗമായാ ഏ
ലീലാവിസൃഷ്ട ഭുവനസ്യ വിശാരദസ്യ
സർവാത്മന: സമദൃശോ വിഷമ: സ്വഭാവോ
ഭക്തപ്രിയോ യദസി കല്പതരുസ്വഭാവ: **(8–23–8)**

ബന്ധമുക്തനായ ബലി പറഞ്ഞു:
അവിടുത്തെ പാദാരവിന്ദങ്ങളോടുള്ള ഭക്തിയുടെ മഹിമ വിവരണാതീതമത്രെ. ഭഗവാൻ, ഒരു തവണയെങ്കിലും അവിടുത്തെ ആത്മാർത്ഥമായി വണങ്ങി പൂജിച്ചുവെന്നാൽ ക്രൂരരാക്ഷസനായ എന്നേപ്പോലുള്ളവർക്കുപോലും അനുഗ്രഹസിദ്ധിയുണ്ടാകുന്നു. സ്വർഗ്ഗവാസികൾപോലും കാംക്ഷിക്കുന്ന അപൂർവ്വ സൗഭാഗ്യമത്രെ അത്.

പ്രഹ്ലാദൻ പറഞ്ഞു:
ഭഗവൻ, അവിടുത്തെ മാർഗ്ഗങ്ങൾ തികച്ചും അജ്ഞേയങ്ങളത്രെ. അങ്ങ്, വിശ്വനാഥനാണല്ലൊ. എന്നിട്ടും നരകലോകം സംരക്ഷിക്കാൻ സ്വയം സന്നദ്ധനായിരിക്കുന്നത് വിചിത്രം തന്നെ. അങ്ങ് അസുരൻമാരെ അനുഗ്രഹിക്കുവാൻ തിരഞ്ഞെടുത്തത് അത്യത്ഭുതത്തോടെയാണ് ഞങ്ങൾ കാണുന്നത്. കാരണം സ്വർഗ്ഗവാസികളും മാമുനിമാരും ആഗ്രഹിക്കുന്നതെന്തോ അതാണ് ഞങ്ങൾക്ക് ലഭ്യമായിരിക്കുന്നത്. അവിടുന്ന് ലീലയായി മാത്രം ഈ വിശ്വത്തെ സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നു. എല്ലാറ്റിലും വിളങ്ങുന്ന ആത്മാവ് അവിടുന്നു തന്നെ. എങ്കിലും സ്വഭക്തന്മാരിൽ അവിടുത്തെ കൃപാസാഗരം ചൊരിയുന്നു. ഭക്തന്മാരോടുള്ള ഈ പ്രത്യേകതയും അത്ഭുതം തന്നെ. കൽപവൃക്ഷം അങ്ങിനെയാണല്ലൊ. ആഗ്രഹസഫലീകരണത്തിന് വരുന്നവരുടെ യോഗ്യത നോക്കിയല്ല അങ്ങിനെയുള്ള വൃക്ഷം അവർക്ക് ഫലം നൽകുന്നത്.

ഭഗവാൻ പറഞ്ഞു:
പ്രഹ്ലാദരേ, ചെറുമകൻ ബലിയുമായി നരകത്തിൽ പോയി വസിച്ചാലും. അവിടെ ഗദാധാരിയായി എന്നെ എപ്പോഴും കാണാനാവും. എന്നെ ദിനവും നേരിൽ കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരുവനെ അജ്ഞത സമീപിക്കുക പോലുമില്ല.

ശുകമുനി തുടർന്നു:
ഭഗവാനെ വീണ്ടും വീണ്ടും നമസ്കരിച്ച് ബലിയും പ്രഹ്ലാദനും സുതലമെന്ന നരകത്തിലേക്ക് പോയി. ഭഗവാൻ സ്വയം ശുക്രാചാര്യനോട് കൽപ്പിച്ചതനുസരിച്ച് മുടങ്ങിപ്പോയ യാഗം പൂർത്തിയാക്കി. ശുക്രാചാര്യൻ പറഞ്ഞു. അവിടുത്തെ സാന്നിദ്ധ്യം ഒന്നുകൊണ്ട് മാത്രം ഈ യാഗം പരിപൂർണ്ണതയിലെത്തിയിരിക്കുന്നു. അവിടുത്തെ നാമോച്ചാരണമാത്രയിൽതന്നെ യാഗത്തിലെ പോരായ്മകൾ –തെറ്റായ മന്ത്രോച്ചാരണം തുടങ്ങിയവ– ഇല്ലാതായിരിക്കുന്നു. എങ്കിലും അവിടുത്തെ കൽപനപോലെ ഈ യാഗം ഞാൻ പൂർത്തിയാക്കിക്കൊള്ളാം. ഭഗവാൻ ഇന്ദ്രനെ സ്വർഗ്ഗാധിപനായി വാഴിച്ചു. സ്വയം ഇന്ദ്രാനുജനായ വാമനരൂപത്തിൽ ഭഗവാൻ വിശ്വനാഥനായി. ബ്രഹ്മാവിൻെറ നേതൃത്വത്തിൽ ദേവന്മാരാണ് ഭഗവാനെ വിശ്വസംരക്ഷകനായി അവരോധിച്ചത്. ദേവന്മാരും മുനിമാരും തങ്ങളുടെ ഇടങ്ങളിലേക്ക് മടങ്ങിപ്പോയി. ഭഗവാൻെറ മഹിമകൾ അങ്ങിനെയൊക്കെയാണ് പരിക്ഷിത്തേ. ആർക്കും ആ മഹിമയെ അളക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല തന്നെ. ഞാൻ പറഞ്ഞു തന്ന ഈ ചരിതം ചെറിയൊരംശം മാത്രമെ ആകുന്നുള്ളൂ. ഈ വാമനാവതാരകഥ എല്ലാ യാഗകർമ്മാദിയവസരങ്ങളിലും പാടേണ്ടതത്രെ. അങ്ങിനെയുള്ള ഭക്തന് പരമപദാനുഗ്രഹം ലഭിക്കുന്നു.

പ്രളയപയസി ധാതു: സുപ്ത ശക്തേർമുഖേഭ്യ:
ശ്രുതിഗണമപനീതം പ്രത്യുപാദത്ത ഹത്വാ
ദിതിജമകഥയദ്യോ ബ്രഹ്മ സത്യവ്രതാനാം
തമഹമഖിലഹേതും ജിഹ്മമീനം നതോഽസ്മി. **(8–24–61)**

പരീക്ഷിത്തിൻെറ അഭ്യർത്ഥനയനുസരിച്ച് ശുകമുനി, ഭഗവാൻെറ മത്സ്യാവതാരത്തെക്കുറിച്ച് പറഞ്ഞു:
ഭഗവാൻ കാലാകാലങ്ങളിൽ സജ്ജനങ്ങളുടേയും ഋഷിമുനിമാരുടേയും ദേവന്മാരുടേയും, പൊതുവിൽ ധർമ്മത്തിൻേറയും സംരക്ഷക്കായി ഒരു ശരീരം സ്വീകരിച്ചവതരിക്കുന്നു. അങ്ങിനെയുള്ള അവതാരങ്ങൾ കൊണ്ട് ഭഗവാന് ഒരു മാറ്റവും ഉണ്ടാകുന്നില്ല. കാരണം, അവിടുന്ന് ത്രിഗുണാതീതനെത്രെ. മനുഷ്യനായോ, മനുഷ്യനുപരിയുള്ള ജീവിയായോ, ഉപമനുഷ്യനായോ അവതരിച്ചാലും ഭഗവാനെ അതു ബാധിക്കുന്നില്ല.

കഴിഞ്ഞ ലോകചക്രം –ചതുർയുഗം– കഴിഞ്ഞ് സൃഷ്ടാവ് തൻെറ ജോലയിയിൽനിന്ന് വിരമിച്ചിരുന്നു. വിശ്വപ്രളയം എല്ലായിടവും നിറഞ്ഞു. ഹയഗ്രീവൻ എന്ന രാക്ഷസൻ വേദങ്ങളെ മുഴുവൻ കൊണ്ടുപോയി. ഇതിനു മുൻപൊരു സത്യവ്രതൻ എന്ന രാജാവ് കൃതമാലാ നദിക്കരയിൽ പിതൃക്കൾക്ക് തപ്പ്ണം നടത്തുന്ന അവസരത്തിൽ ഭഗവാൻ ഒരു ചെറുമീനായി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. അത് രാജാവിനോട് സംരക്ഷണം ആവശ്യപ്പെട്ടു. രാജാവ് അതിനെ തൻെറ കമണ്ഡലുവിലാക്കി വെച്ചു. പക്ഷേ അത് പെട്ടെന്ന് വലുതാവാൻ തുടങ്ങി. രാജാവ് മത്സ്യത്തെ ഒരു തടാകത്തിലേക്ക് മാറ്റി. അവിടെയും അത് വളരെ വലുതായി. അവസാനം രാജാവതിനെ സമുദ്രത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയി. അവസാനം രാജാവിനു മനസ്സിലായി, മത്സ്യമായി അവതരിച്ചിരിക്കുന്നത് ഭഗവാൻ തന്നെയാണെന്ന്.

മത്സ്യം രാജാവിനോട് പറഞ്ഞു:
ഇന്നേക്ക് ഏഴാം ദിവസം, ലോകം മുഴുവൻ പ്രളയത്തിലാണ്ടുപോവും. എന്നാൽ സമുദ്രത്തിൽ വലിയൊരു കപ്പൽ കാണാകും. അതിലേക്ക് മാമുനിമാരും എല്ലാ സസ്യജാലങ്ങളുടെയും മൃഗങ്ങളുടെയും ഓരോ ഇണകളുമായി കയറുക. അവിടെ കൊമ്പുള്ളൊരു കടൽപ്പന്നിയായി ഞാനുണ്ടാവും. കപ്പലിനെ ആ കൊമ്പിൽ ബന്ധിക്കുക. ഞാൻ എല്ലാവരേയും സംരക്ഷിച്ചുകൊള്ളാം. അങ്ങിനെ മഴയും പ്രളയവും വന്നു. കപ്പലും സമാഗതമായി. രാജാവ്, ഭഗവാൻെറ കൽപ്പനപോലെത്തന്നെ എല്ലാവരേയും കയറ്റി തയ്യാറായി. ദിവ്യമത്സ്യവും അവിടെ എത്തി. രാജാവ് കപ്പലിനെ മത്സ്യത്തിൻെറ കൊമ്പിൽ ബന്ധിച്ചു.

ഭഗവൽസംരക്ഷണത്തിൽ സുരക്ഷാബോധത്തോടെ രാജാവ് പ്രാർത്ഥിച്ചു:
ഭഗവാനേ, വിഢ്ഢികൾ അജ്ഞതാബന്ധനത്തിൻെറ ശക്തികൊണ്ട് വിവിധ കർമ്മങ്ങളിലേർപ്പെടുന്നു. സുഖത്തിനുവേണ്ടി ഇങ്ങിനെ പരിശ്രമിക്കുന്തോറും സുഖം അവരിൽ നിന്നകന്ന് പോകുന്നു. അജ്ഞാനിയായ ഒരുവൻ മറ്റൊരജ്ഞാനിയെ ഗുരുവായി സ്വീകരിച്ച് അവിവേകോപദേശമനുസരിച്ച് ജീവിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട്, ഞങ്ങൾ ഒരിക്കലും നശിക്കാത്ത വിവേകവിജ്ഞാനത്തിൻെറ ഉറവിടമായ പരമഗുരുവിനെത്തന്നെ ശരണം പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്നു. അജ്ഞതാബന്ധനമറുത്ത് ഞങ്ങളുടെ ഹൃദയത്തെ മുക്തമാക്കാനുള്ള മാർഗ്ഗമേതെന്ന് ഞങ്ങളെ പഠിപ്പിച്ചാലും.

ഭഗവാൻ അവർക്ക് സാംഖ്യയോഗവും പുരാണവും പഠിപ്പിച്ചുകൊടുത്തു. ബ്രഹ്മാവ് നിദ്രയിൽ നിന്നുണർന്നപ്പോൾ ഭഗവാൻ വേദം (ഹയഗ്രീവനിൽ നിന്ന് വീണ്ടെടുത്തത്) പുനസ്ഥാപിച്ച് നൽകി. സത്യവ്രതൻ വൈവസ്വത മനുവായി. മത്സ്യാവതാരമെടുത്ത് ഉന്നത വിജ്ഞാനം പഠിപ്പിച്ച ആ ഭഗവാനെ ഞങ്ങൾ നമസ്കരിക്കുന്നു.